

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra společenských věd

Diplomová práce

Bc. Kristýna Jočová

Sociální sítě ve výchově k občanství

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením Mgr. Vandy Vaníčkové, Ph.D. a na základě uvedených pramenů.

V Olomouci dne .....

.....

Kristýna Jochová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí diplomové práce, Mgr. Vandě Vaničkové, Ph.D., za velmi cenné rady, vstřícnost a čas, který mi věnovala. Dále chci poděkovat učitelům a vedení Základní školy Archlebov, kde byla uskutečněna praktická část práce. Velké díky patří i rodině za jejich trpělivost a podporu během mého studia.

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Kristýna Jochová
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020

Název práce:	Sociální sítě ve výchově k občanství
Název v angličtině:	Social media in civic education
Anotace práce:	Diplomová práce se zabývá problematikou sociálních sítí ve spojení s vyučovacím předmětem výchova k občanství. Teoretická část pojednává o základních pojmech, výhodách a nevýhodách sítí i obecném využití sítí ve škole. V rámci praktické části je kvalitativně zkoumán dopad využití Facebooku na efektivitu výuky, konkrétně na aktivitu žáků, kázeň a zapojení do diskuze.
Klíčová slova:	sociální sítě, média, Facebook, výchova k občanství
Anotace v angličtině:	The diploma thesis deals with the theme of social media in civic education. The theoretical part describes basic terms, advantages and disadvantages and overall use of social media in school environment. Within the practical part, qualitative research is used. The main goal of the research is to examine whether the use of Facebook during lessons could increase the efficiency, namely the learners' activity, discipline and level of engagement during discussion.
Klíčová slova v angličtině:	social network, media, Facebook, civic education
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 - Pracovní list s otázkami pro 7. ročník Příloha č. 2 - Pracovní list s otázkami pro 8. a 9. ročník Příloha č. 3 - Otázky polostrukturovaného rozhovoru s vyučující Příloha č. 4 - Přepis rozhovoru
Rozsah práce:	75 stran
Jazyk práce:	Český jazyk

Obsah

Úvod.....	7
I. Teoretická část.....	9
1 Sociální síť.....	10
1.1 Pojem sociální síť.....	10
1.2 Z historie sociálních sítí.....	11
1.3 Příklady sociálních sítí	12
1.3.1 Facebook.....	13
1.3.2 MySpace	14
1.3.3 Twitter.....	14
1.3.4 Instagram.....	15
1.3.5 Další zahraniční síť.....	15
1.3.6 České sociální síť	16
1.4 Pozitiva sociálních sítí.....	16
1.5 Negativa sociálních sítí.....	18
1.5.1 Závislost na sociálních sítích	18
1.5.2 Kyberšikana.....	20
1.5.3 Kybergrooming	22
1.5.4 Kyberstalking	23
1.5.5 Sexting	24
1.5.6 Sdílení osobních údajů na sociálních sítích	24
1.5.7 Vliv sociálních sítí na mentální zdraví	26
1.5.8 Prevence nebezpečí v prostředí sociálních sítí.....	27
2 Využití sociálních sítí ve vzdělávání	30
2.1 Role vyučujícího a role žáka.....	30
2.2 Využití Facebooku	32
2.3 Využití Twitteru.....	33
2.4 Využití Instagramu	34
3 Vztah sociálních sítí a výchovy k občanství.....	35
3.1 Výchova k občanství obecně	35
3.2 Učivo	36
3.3 Klíčové kompetence	37
3.4 Průřezová témata	38
II. Praktická část	41
4 Vymezení výzkumného problému	42
4.1 Cíle výzkumu	42
4.2 Výzkumné metody	43
4.2.1 Pozorování	43
4.2.2 Polostrukturovaný rozhovor.....	44
4.3 Charakteristika výzkumného vzorku.....	45
5 Průběh výzkumného šetření	47
5.1 Příprava na výzkum.....	47
5.2 Organizace výzkumu v 7. ročníku	48
5.2.1 Úvod	48
5.2.2 Aktivita s využitím Facebooku	48
5.2.3 Reflexe práce a závěr.....	51

5.3 Organizace výzkumu v 8. a 9. ročníku	52
5.3.1 Úvod	52
5.3.2 Aktivita s využitím Facebooku	53
5.3.3 Reflexe práce a závěr	56
6 Popis výsledků výzkumu	57
6.1 Výsledky v 7. ročníku	57
6.2 Výsledky v 8. ročníku	58
6.3 Výsledky v 9. ročníku	58
7 Závěry z výzkumu a doporučení pro pedagogy	60
7.1 Celková efektivita	60
7.2 Vliv proměnných na výzkum	62
7.3 Shrnutí výsledků	63
7.4 Doporučení pro výuku	63
7.4.1 Řádná organizace	63
7.4.2 Vymezení pravidel	64
7.4.3 Poučení o nástrahách sítí	64
7.4.4 Všeho s mírou	65
Závěr	66
Seznam použitých zdrojů	69
Seznam tabulek	73
Seznam obrázků	74
Seznam příloh	75

Úvod

Sociální sítě představují nepřehlédnutelný fenomén dnešní doby. Objevují se všude a významně ovlivňují běžný život mnoha lidí, a to i ve škole. Diplomová práce se proto zaměřuje na sociální sítě právě ve školním prostředí. Cílem celé práce je analyzovat spojení sítí s výchovou k občanství, jelikož v rámci tohoto předmětu hrají nezastupitelnou roli, a to s přihlédnutím ke společným rysům.

Diplomová práce je rozdělena do dvou částí, a to části teoretické a praktické, přičemž tyto na sebe navazují. Poznatky jsou zároveň propojeny do souvislostí.

Cílem teoretické části je vysvětlit pojem sociální síť, popsat sociální sítě, které jsou v dnešní době hojně využívány, okomentovat klady a zápory a vliv na uživatele. Další cíl spočívá v posouzení, jakým způsobem lze sítě využít ve vzdělávání. Poslední cíl teoretické části představuje shrnutí základních oblastí, kterými se zabývá předmět výchova k občanství, a propojení těchto oblastí s tématem sociálních médií.

Teoretická část obsahuje tři kapitoly. První se zaměřuje na obecné pojetí sociálních médií. Počíná charakteristikou pojmu sociální síť a stručně popisuje historii. Následují příklady konkrétních sítí, které jsou v dnešní době nejznámější a nejvíce využívané v zahraničí i v prostředí České republiky. Každý příklad sítí je obohacen o její základní funkce a specifika.

Kapitola pokračuje pozitivy sítí, na která navazují negativa. V rámci negativ je do popředí postavena problematika závislosti na médiích, rizikové jevy včetně kyberšikany a vliv sítí na psychické zdraví uživatele. Součástí negativ představuje i pojednání o prevenci, jelikož právě ta je neodmyslitelnou součástí šíření povědomí o nebezpečí sociálních sítí.

Předposlední kapitolou teoretické části práce je popis možností využití tří sítí ve vzdělávání, a to konkrétně Facebooku, Twitteru a Instagramu. Nechybí stručné pojednání o rolích vyučujícího a žáka ve výuce, kde se média užívají.

Poslední kapitola teoretické části se zaměřuje na předmět výchova k občanství, který je nejdříve analyzován obecně. Kapitola pokračuje základními okruhy učiva, klíčovými kompetencemi a průřezovými tématy. Vše je spojeno s problematikou sociálních sítí.

Cíl praktické části práce spočívá ve zjištění, zda využití jednoho sociálního média, a to konkrétně Facebooku, může zvýšit efektivitu výuky výchovy k občanství. Zkoumána je aktivita žáků, kázeň, míra plnění zadaných úkolů, zájem o témata a podíl na diskuzi v jedné vyučovací jednotce. Tato kritéria jsou porovnána s výukou v klasické hodině.

Výzkumné šetření je zaměřeno kvalitativně. První výzkumnou metodu představuje pozorování jednotlivých výukových jednotek, chování žáků a jejich postojů k úkolům. Kromě pozorování je využitý i polostrukturovaný rozhovor s vyučující výchovy k občanství.

Praktická část obsahuje čtyři kapitoly, přičemž první shrnuje problematiku výzkumného šetření. Nejdříve pojednává o cílech výzkumu, jež byly stanoveny. Pokračuje analýzou konkrétních dvou vybraných výzkumných metod, kdy ke každé jsou zmíněny výhody a nevýhody. Kapitola ukončuje charakteristika výzkumného vzorku, tedy jednotlivých ročníků.

Ve druhé kapitole je popsán samotný průběh výzkumu včetně stručného pojednání o přípravě na šetření. Hlavní součástí představuje organizace vyučovacích hodin. U každého ročníku je podrobně rozepsána struktura výuky, která se dělí do úvodu, hlavní části a reflexe práce.

Následuje popis výsledků výzkumného šetření, jehož základem je pojednání o průběhu jednotlivých výukových jednotek ve vybraných ročnících, míře aktivity, snahy, kázně žáků a dalších aspektech.

Praktickou část ukončuje analýza získaných poznatků z výzkumu a formulace závěrů, přičemž poznatky z pozorování jsou propojeny s odpověďmi z rozhovoru. V kapitole je analyzována celková efektivita vyučovacích hodin a vliv proměnných na výzkum. Proměnné představují hlediska, která mohla mít vliv na průběh a výsledky výzkumu. Konkrétně se jedná o lokaci a vybavení školy, charakteristiku ročníků a počet dívek a chlapců. Kapitola obsahuje i doporučení pro pedagogy, kteří mají zájem o zapojení sociálních médií do vlastní výuky.

I. Teoretická část

1 Sociální síť

První kapitola diplomové práce popisuje obecnou terminologii, jež se vztahuje k tématu sociálních sítí. Nejdříve je vysvětlen pojem sociální síť, což představuje základ celé práce. Zmíněny jsou i základní mezníky v historii sítí. Kapitola se dále zaměřuje na konkrétní příklady sociálních médií ze zahraničí i z českého prostředí. U každé sítě jsou nastíněny její základní funkce.

Po konkrétních typech sítí následuje část o obecných pozitivěch a přínosech pro uživatele. Vedle pozitiv sítí existují také značná negativa, o kterých pojednává další podkapitola. Analyzovány jsou zejména rizikové jevy, závislost na sociálních médiích a vliv na mentální zdraví. Součástí negativ představuje i stručné pojednání o sdílení osobních údajů a preventivních krocích, které jsou nezbytné pro šíření povědomí o nebezpečí internetu.

1.1 Pojem sociální síť

K lepšímu uchopení problematiky, kterou se zabývá diplomová práce, je nutné analyzovat nejdůležitější pojem celého tématu, a tím je sociální síť neboli sociální médium. I když si každý pod zmíněným termínem představí něco jiného, obecně se internetovou sociální sítí nazývá online místo, kde mohou lidé z celého světa různými způsoby navzájem komunikovat a prezentovat vlastní osobu.¹ Existence sítě je tedy přímo závislá na připojení k internetu.

V dnešní době se v rámci uživatelů sítí hovoří hlavně o osobách mladšího věku a dospívajících. Z důvodu vysoké popularity sociálních sítí však narůstá množství profilů, které jsou založeny lidmi všech věkových kategorií.

Uživatelé si na síti vytváří osobní účet, jenž může mít povahu veřejnou nebo polo-veřejnou. Toto nastavení si člověk může většinou sám zvolit. Lze si tedy vybrat, zda účet bude přístupný široké veřejnosti, nebo jestli chce uživatel většinu informací skrýt a sdílet ji pouze s úzkým okruhem přátel. Je důležité však podotknout, že i přes nastavení soukromé povahy profilu má k němu stále přístup nepřeberné množství lidí, a to hlavně ti, kteří celý koncept sítí řídí.

Profily na sociálních sítích jsou úzce spjaty, většinou jsou dokonce identické, s reálným životem jedince. Znamená to, že člověk užívá opravdové jméno a příjmení, sdílí opravdové datum narození, vzdělání či adresu. Celkově se jedná o sdílení detailů z osobního života.

---

¹ ŠEVČÍKOVÁ, Anna. *Děti a dospívající online: Vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada, 2014, s. 23.

Skrze účty uživatelé sdílí zpravidla reálné fotografie a videa a komunikují s ostatními reálnými uživateli. V mnoha případech lze hovořit o interakci s přáteli, spolužáky, rodinnými příslušníky či kolegy, tedy s lidmi, které uživatel osobně zná a setkává se s nimi mimo internet. Na druhé straně však někteří uživatelé komunikují i s těmi, které v reálném životě nikdy neviděli. Možná nebezpečí, která mohou nastat při interakci s neznámými lidmi, budou popsána později.

Uživatelé sociálních médií mají ve většině případů značnou moc nad tím, co chtějí zveřejnit. Jedná se o druh prezentace sebe sama, čímž je zdánlivě možné kontrolovat to, jaký dojem má na jedince okolí. Nejedná se však o naprostou kontrolu, jelikož pokud člověk jeho okruh online přátel zná i reálně, dojem na něj mohou mít stejný. Vyšší hladina kontroly je přítomna spíše u anonymních profilů, kdy uživatel nesdílí reálné informace, ale údaje o sobě si vymýšlí. V tomto případě si pak každý vytvoří vlastní obrázek, který avšak může být zcela mylný.

Obecně uživatelé prostřednictvím účtů prezentují spíše světlé stránky svých životů, snaží se ukázat ostatním pouze to pozitivní, a to se týká nejen fotografií, ale i statusů nebo osobních informací. Negativní aspekty života příliš publikovány nejsou, jelikož uživatelé nechtějí před ostatními vypadat nedokonale či poníženě.

Zmíněné je časté hlavně u již nastíněných dospívajících, jelikož právě těm záleží na názoru druhých, většinou vrstevníků, nejvíce.²

1.2 Z historie sociálních sítí

I když se to tak může zdát, sociální média nejsou úplná novinka. Lidé využívají různé druhy digitální komunikace již několik desítek let. Počátek sítí se datuje do 50. let 20. století, kdy byly využívány zejména prostřednictvím telefonů i bez existence veřejně přístupného internetu. V té době lidé vytvářeli přístroje, které umožňovaly hovory, a pomocí nich se nahrávaly první digitální diskuze a jiné formy komunikace.³

Další vývoj proběhl i v 70. a 80. letech, avšak velké množství sítí začalo vznikat v 90. letech 20. století. V té době již lidé mohli komunikovat s ostatními, sdílet názory pomocí

---

² ŠEVČÍKOVÁ, Anna. *Děti a dospívající online: Vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada, 2014, s. 58-61.

³ EDOSOMWAN, Simeon. *The History of Social Media and its Impact on Business* [online]. Minot State University, 2011, s. 2. Dostupné z: <https://www.researchgate.net/publication/303216233> The history of social media and its impact on business

komentářů nebo psát recenze na produkty. Příkladem těchto sítí je Six Degrees, MoveOn či ThirdVoice.

Obrovský rozmach online komunikace proběhl na počátku 21. století. Lidé se začali spojovat na základě jejich vzdělání a společných zájmů, a to především prostřednictvím MySpace či LinkedIn, což jsou sítě z roku 2003, a Facebooku, který vznikl v roce 2004.⁴ Je nutné podotknout, že právě Facebook byl zpočátku přístupný pouze studentům Harvardu, kteří se na něj přihlašovali pomocí univerzitní e-mailové adresy. O něco později získaly přístup střední školy v USA a postupně se síť dostávala do celého světa.⁵ Začaly vznikat také další sítě včetně Twitteru, Instagramu nebo Google+.

V prostředí České republiky se taktéž rozvíjela interakce prostřednictvím sociálních sítí. Velmi známá a populární síť s názvem Spolužáci.cz vznikla na konci 90. let a umožňovala komunikaci mezi třídními kolektivy, a to současnými i bývalými. Roku 2018 avšak stránka ukončila provoz.⁶

Dalším příkladem české sociální sítě je Líbímseti.cz, která je funkční od roku 2002, nebo stránka Lidé.cz.

1.3 Příklady sociálních sítí

Na světě existuje nepřeberné množství sociálních sítí s různými druhy funkcí. Pokud se člověk rozhoduje, ke kterému médiu se připojí, má z čeho vybírat. Každý si na internetu dojde na své, ať již z důvodu hledání přátel, poznávání kultur nebo pouhého sdílení radostí ze života.

Většina lidí si pod termínem sociální síť představí zejména Facebook. Ten patří mezi nejznámější a nejvíce využívaná sociální média dnešní doby. Opomenout nelze ani Instagram, Twitter, MySpace, LinkedIn, Snapchat či zaniklý Google+. Z českých sítí jsou to poté již zmíněné stránky Spolužáci.cz, Líbímseti.cz nebo Lidé.cz.

---

⁴ EDOSOMWAN, Simeon. *The History of Social Media and its Impact on Business* [online]. Minot State University, 2011, s. 3. Dostupné z: <https://www.researchgate.net/publication/303216233> The history of social media and its impact on busines

⁵ BOYD, Danah a Nicole ELLISON. *Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship* [online]. 2007, s. 218. Dostupné z: <https://academic.oup.com/jcmc/article/13/1/210/4583062>

⁶ SLÍŽEK, David. *Seznam.cz zavírá komunitní službu Spolužáci.cz, fungovala celkem 19 let* [online]. 2018 [cit. 2019-11-15]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/aktuality/seznam-cz-zavira-komunitni-sluzbu-spoluzaci-cz-fungovala-14-let/>

1.3.1 Facebook

Celosvětově známá sociální síť jménem Facebook byla založena před 16 lety, tedy roku 2004, v prostředí Harvardovy univerzity ve Spojených státech amerických. Za zrodem stál student psychologie a programátor Mark Zuckerberg spolu s jeho vysokoškolskými přáteli, kterými byli Dustin Moskovitz, Chris Hughes a Eduardo Saverin. Na počátku fungování představoval Facebook způsob online komunikace výhradně pro studenty univerzity. Již po několika hodinách od založení se na síť přihlásily tisíce uživatelů a čísla postupně narůstala do nepředstavitelných rozměrů. Přibližně rok po založení již Facebook využíval milion lidí.

Sociální síť se z Harvardu začala dostávat i do dalších elitních amerických univerzit, později byla přístupná pro všechny univerzity ve Spojených státech, poté i pro střední školy. Přihlašování pouze pro školy však dlouho netrvalo. Nakonec se roku 2006 síť otevřela pro uživatele z celého světa, jedinou podmínkou bylo vlastnit e-mailovou adresu. V průběhu let se Facebook modernizoval a začaly se přidávat různé funkce, jako je například možnost nahrávat videa.⁷

Registrace na Facebooku je rychlá a zcela zdarma, k vytvoření účtu stačí e-mailová adresa a vytvoření bezpečného hesla.

Síť je specifická hlavně takzvaným přátelstvím. Jedná se o způsob spojení lidí za účelem komunikace a vzájemné interakce pomocí fotografií či videí. O přátelství může uživatel požádat kohokoliv, avšak k propojení profilů dochází až po přijetí žádosti druhým uživatelem. Do té doby je interakce značně omezená, záleží hlavně na tom, jakým způsobem má člověk nastavené soukromí na svém účtu.

Další významnou funkcí sociálního média je možnost shromažďování lidí do skupin a stránek. Může je vytvořit každý a nesou názvy například dle společného zájmu, školy či osoby. Uživatel tak může připojením ke stránce nebo skupině ukázat postoj k různé problematice a vyjádřit podporu známé osobnosti.⁸ Na stránce lze, kromě sdílených příspěvků, najít i počet fanoušků, základní informace včetně data založení, složky s videi a fotografiemi, odkazy na webové stránky a jiné sociální sítě.

Facebookové stránky si vytváří taktéž zpravodajské kanály, a to hlavně za účelem sdílení novinek ze světa. Opomenout nelze ani stránky politických stran, které slouží mimo jiné i jako prostředek kampaní. Jelikož Facebook používá značný počet lidí, kteří chodí k

---

⁷ PHILLIPS, Sarah. *A brief history of Facebook* [online]. [cit. 2020-01-27]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/technology/2007/jul/25/media.newmedia>

⁸ DĚDIČEK, Dominik. *Facebook jednoduše*. Brno: Computer Press, 2010, s. 7.

volbám, politické strany prostřednictvím sítě lákají voliče na svůj program levnou a rychlou cestou.

Mezi ostatní nástroje Facebooku patří tvoření událostí, díky kterým lze uspořádat různé kulturní a společenské akce, tedy oslavy narozenin, koncerty nebo demonstrace.⁹ Událost může vytvořit každý uživatel, je nutné vyplnit pouze název, čas, místo konání a případné připomínky k zúčastněným.

V neposlední řadě stojí za zmínku i možnost hrát hry, přispět na světové charity a vytvářet dobročinné sbírky. Uživatelé mohou finančně podpořit tuzemské i mezinárodní společnosti, jako příklad lze uvést nedávné požáry v Austrálii.

Pro ty, kteří hledají zaměstnání nebo ho nabízejí, existuje záložka s názvem Kariéra. Za pomoci filtru může člověk nastavit, o jaký druh práce má zájem a v jakém kraji chce zaměstnání získat.

V záložce Marketplace mohou uživatelé prodávat a nakupovat zboží všeho druhu. Předat dál tak mohou oblečení, elektroniku, nábytek a jiné produkty.

Mezi novější funkce Facebooku patří sdílení fotografií, které samovolně zmizí po 24 hodinách. Tato funkce je přítomná i u jiných známých sociálních sítí – Instagramu a Snapchatu.

1.3.2 MySpace

Příkladem sociálního média, jež bylo před několika lety jedním z prvních a největších, je bezpochyby MySpace. Stránka byla založena roku 2003 hlavně za účelem sdílení nové hudby. Síť pomohla mnoha umělcům se zviditelněním jejich tvorby, což mnohdy vedlo k celosvětovému proslavení. Největší zájem o síť byl hlavně roku 2006, kdy byla MySpace nejvíce navštěvovaná internetová stránka ve Spojených státech amerických. Vysokou návštěvností předčila i Google. V dnešní době je síť stále funkční, avšak pro většinu uživatelů představuje pouze způsob vzpomínek a archiv hudby či fotografií.¹⁰

1.3.3 Twitter

Další známou sociální sítí je Twitter. Médium je specifické hlavně tím, že uživatelům umožňuje psát krátké příspěvky, které se nazývají tweety. Právě dle těchto zpráv nese síť své pojmenování. Příspěvky mají omezené množství slov, která lze zveřejnit, což napomáhá ke

---

⁹ DĚDIČEK, Dominik. *Facebook jednoduše*. Brno: Computer Press, 2010, s. 7.

¹⁰ KLEINMAN, Zoe. *MySpace admits losing 12 years' worth of music uploads* [online]. [cit. 2020-01-27]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/technology-47610936>

sdílení výstižných zpráv. Prostřednictvím tweetů uživatelé sdílí své názory, nápady nebo myšlenky všeho druhu. Jestliže se jinému uživateli cizí tweet zalíbí, může ho sdílet na svém profilu.

Výhodnou funkcí Twitteru je možnost sledovat dění z celého světa, a to včetně zpravodajských kanálů a celebrit. Vyhledávání informací je většinou velmi rychlé, zprávy se dají číst ihned a bez nutnosti žádat o přátelství jako na Facebooku. V záložce s názvem Trendy se průběžně ukazují témata, která jsou populární v regionu, kde uživatel sítě žije.

Prostřednictvím Twitteru lze sdílet i fotografie a videa, což lze připodobnit Facebooku.¹¹

1.3.4 Instagram

Čím dál větší popularitu získává také Instagram. Ten je využíván primárně za účelem úpravy a sdílení fotografií, případně videí. Každý uživatel má profil, jenž se na první pohled skládá z fotografií ve čtvercovém rozlišení. Zobrazený je zde i počet sledujících a seznam lidí, které člověk sleduje. Uživatelé si mohou navzájem fotografie komentovat nebo je sdílet na svůj profil.

Skrze Instagram lze posílat i soukromé zprávy, což je podobná funkce jako u předchozích sociálních sítí.

Nedávnou novinkou Instagramu je možnost zveřejnit obsah, který, pokud jej uživatel neuloží na svém profilu, po 24 hodinách samovolně zmizí. Příspěvek, jenž nese jméno Instastory, se již nikdy znovu neobjeví, což je v podstatě identické s Facebookem a Snapchatem.

1.3.5 Další zahraniční sítě

Snapchat, LinkedIn a Google+ jsou dalšími sítěmi, které stojí za zmínění. Snapchat představuje jednu z nejnovějších sociálních sítí, jež funguje na principu úpravy a zasílání fotografií druhým. Fotografie lze také zveřejnit pro všechny uživatele.

LinkedIn je užíván primárně na trhu práce. Prostřednictvím tohoto média lidé snadno nachází volné pracovní pozice nebo mohou nabízet pozice ostatním zájemcům o zaměstnání. Sít' slouží i jako místo pro seznámení a komunikaci mezi lidmi s podobným zaměstnáním či

---

¹¹ GIL, Paul. *What Is Twitter & How Does It Work?* [online]. [cit. 2020-01-27]. Dostupné z: <https://www.lifewire.com/what-exactly-is-twitter-2483331>

pro hledání rad. Specifikem média je možnost výběru mezi klasickým účtem s omezenými funkcemi a účtem rozšířeným, který si uživatel zaplatí.¹²

Projekt od Googlu s názvem Google+ představoval pokus o vytvoření platformy podobné Facebooku. Síť v dubnu roku 2019 ukončila provoz kvůli poklesu uživatelů a incidentu, kdy byla ukradena osobní data.¹³

1.3.6 České sociální sítě

Mezi sociální média z českého prostředí se řadí zejména již nastíněné stránky Spolužáci.cz, Líbímseti.cz a Lidé.cz. Tyto sítě dnes již nejsou mimořádně populární, a to hlavně z důvodu existence velkého množství sítí zahraničních, které ty české tlačí do pozadí.

První zmíněná síť již není funkční, ale v minulosti představovala populární místo pro komunikaci mezi školními třídami. Lidé mohli dle názvu a roku ukončení školy hledat i bývalé spolužáky, se kterými ztratili kontakt.

Líbímseti.cz a Lidé.cz jsou sociální sítě určené pro seznamování. Uživatelé si mezi sebou mohou zasílat soukromé zprávy, diskutovat na různá témata, sdílet fotografie a zájmy, čímž poznávají zajímavé jedince z celé České republiky.

1.4 Pozitiva sociálních sítí

Sociální sítě jsou místem, kde se lidé po připojení ihned dostanou do úplně jiného světa. Existence sociálních médií a prudký nárůst jejich oblíbenosti s sebou přináší značné pozitivní, ale i negativní stránky. I když se v dnešní době hovoří hlavně o těch stinných, na které je zaměřena následující podkapitola, je důležité nejdříve analyzovat výhody sítí. Pro lepší přehlednost jsou důležité pasáže vyznačeny tučným písmem.

Každý člověk potřebuje v životě **sociální kontakt**. Právě k tomuto kontaktu jsou sociální sítě výborným prostředkem. Uživatelé sítí díky nim poznávají **nové přátele a kultury**, a naopak předávají vlastní kulturu ostatním. V řádu sekund se mohou **spojit s lidmi** z úplně opačného koutu světa bez nutnosti utrácení financí nebo náročného cestování. Bonusem může být i osvojení cizího jazyka. Lidé mohou **komunikovat i se známými**, se kterými nemají

---

¹² *Návod, jak se zaregistrovat a vyplnit profil na LinkedIn* [online]. [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <https://www.grafton.cz/cs/pro-uchazece/karierni-zona/socialni-site/navod-jak-se-zaregistrovat-a-vyplnit-profil-na-linkedin>

¹³ *HERN, Alex. Closure of Google+: everything you need to know* [online]. [cit. 2020-01-27]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/technology/2019/feb/01/closure-google-plus-everything-you-need-to-know>

možnost stýkat se často tváří v tvář, ať už kvůli časové zaneprázdněnosti, nedostatku prostředků či jiným důvodům.

Virtuální seznamování je skvělým prostředkem i pro jedince, kteří jsou **introvertní**, a tudíž v reálném světě nejsou schopni vytvářet funkční sociální vztahy. Z důvodu této skutečnosti mohou mít vážné psychické problémy, které mohou vést až k sebevraždě. Jako příklad lze zmínit například deprese či úzkostné stavy. Psaní zpráv je pro **osamělé a stydlivé jedince** jednodušší než přímý kontakt. Vytvoření profilu na sociálních sítích jim může značně **pomoci při hledání přátel**, které by si v realitě nikdy nenašli, a napomáhat tak ke **zlepšování mentálního zdraví**.

Internetové sociální sítě představují také prostor pro **vyjadřování vlastních postojů**, což je další důležitá součást života všech. Média mohou jedince naučit správně reagovat na postoje ostatních, nebát se formulovat názor na určitou problematiku a vhodně a asertivně vyjádřit pocity bez poranění citů druhých lidí.

Dalším kladem je fakt, že vytvořením profilu na sociálních médiích člověk získá velké množství **rad a informací**. Může vyhledat aktuální nabídku volných **pracovních pozic**, **nakupovat** oblečení či elektroniku, **získat tipy** na filmy a kulturní akce, najít recepty nebo návody na vyrábění produktů. Najdou se zde rovněž **novinky z tuzemska i ze světa**, jelikož velké množství zpravodajských kanálů má profil na sítích. To vše lze zjistit téměř ihned a bez námahy. Díky zmíněnému je život lidí, kteří jsou často na internetu, mnohem **jednodušší**.

Facebook, Instagram a další sítě představují také **zdroj odpočinku a zábavy**.¹⁴ Uživatelé mohou uniknout do virtuálního světa, aby alespoň na chvíli zapomněli na starosti a nástrahy světa reálného. Zábava prostřednictvím sítí může spočívat kupříkladu ve hraní her, čtení článků, sledování videí, úpravě fotografií či běžné konverzaci s ostatními.

Jak bylo ukázáno, existence sociálních médií s sebou přináší obrovské množství výhod, i když se to tak nemusí zdát. Hlavním kladem je skutečnost, že sítě usnadňují každodenní život mnoha lidí. Taktéž umožňují být součástí společnosti i těm, kteří by jinak mohli být osamělí a sociálně vyloučení.

---

¹⁴ KRČMÁŘOVÁ, Barbora. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení linka bezpečí, 2012, s. 53.

1.5 Negativa sociálních sítí

S výhodami sociálních sítí jdou ruku v ruce negativa, ba dokonce nebezpečí. Každý přihlášený musí s tímto nebezpečím počítat a mít o možných rizicích příslušné informace. To je nesmírně důležité především u uživatelů mladšího věku, kteří si nebezpečí při sdílení života na internetu nemusí plně uvědomovat.

Konkrétní rizika, která podkapitola rozebírá, jsou závislost na sociálních médiích, kyberšikana, kybergrooming, kyberstalking, sexting a vliv na psychické zdraví člověka. Část podkapitoly pojednává také o problematice sdílení osobních údajů, jelikož právě tam jsou mnohdy kořeny rizikových jevů, a nechybí ani prevence, jež je důležitou součástí teorie o nebezpečí sítí.

1.5.1 Závislost na sociálních sítích

Sociální média nepředstavují hrozbu do doby, dokud jsou využívána s mírou. Pokud se ale jedná o **extrémní** pobyt, je třeba vyhodnotit, zda již nehraničí se závislostním chováním. Právě problematika závislosti na internetu a sociálních médiích je v dnešní době hojně probírané téma.

Závislost lze obecně definovat jako „*soubor behaviorálních, kognitivních a fyziologických stavů, který se vyvíjí po opakovaném užití substance.*”¹⁵ U sociálních sítí avšak není myšlena pouze dependence fyzická, jež se typicky vytváří po požití alkoholu či drogy, nýbrž se mluví spíše o závislosti psychické.

Závislostní chování, které je směřováno na virtuální svět, je často označováno pojmem **netolismus**. Ve vztahu k netolismu se hovoří zejména o prostředí internetu jako celku, počítačových hrách, sociálních médiích či videích. Netolismus se obecně projevuje hlavně tím, že člověk není schopen uvědomit si **nadměrnou míru** trávení času na internetu. Pokud je jedinci odepřen přístup na síť, reaguje **naštvaně až agresivně**. Tento stav **nekončí**, dokud se touha po internetu **opět nenaplní**. Netolismus s sebou přináší i potíže v každodenním životě jedince, ať už ve školním prostředí nebo v zaměstnání. Často bývají **narušeny i sociální vztahy**.¹⁶

Příznaky závislostního chování mohou být psychického i fyzického rázu. Mezi psychické příznaky lze zařadit již zmíněné **proměny nálad**, které často ústí do agresivity, dále

---

¹⁵ *Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů*. Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2017, s. 200.

¹⁶ KOPECKÝ, Kamil. *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015, s. 99.

dochází k silné touze připojit se na internet, **vtíravým myšlenkám**. Důležitým symptomem je postupné **navyšování doby** pobytu, kdy se strávený čas na internetu prodlužuje. Nastávají také vnitřní a vnější **konflikty**. Ty vnitřní se jeví jako neschopnost rozhodnout se v důležitých životních situacích, podstatou vnějších je konflikt hranice mezi online prostředím a opravdovým světem, mezilidskými vztahy či zaměstnáním.

Mnohdy se stává, že uživatel se snaží proti závislosti bojovat vymazáním profilů na sociálních sítích, avšak později si účet **založí znovu**.¹⁷ Popsané lze přirovnat například k závislosti na drogách, kdy i po dlouhé době abstinence může člověk rychle sklouznout zpět.

Spolu s psychickými příznaky se objevují i tělesné, což mnohonásobně umocňuje nebezpečí fenoménu dependence. Závislost značně **narušuje spánkový režim**, objevuje se **neschopnost usnout**, nadměrná **únava** či probdělé noci. Častý pobyt na internetu zapříčiňuje i **potíže** se zády, **bolesti** hlavy, končetin a jiných částí těla. Zdravotní komplikace se týkají i **zraku**, a to kvůli záření z obrazovek počítačů a mobilů. Dalším symptomem jsou **výkyvy hmotnosti**. Závislý jedinec může spadnout do dvou extrémů, buď do obezity, nebo naopak podvýživy. Opomenout nelze ani změnu ve vzhledu kvůli nedostatečnému dbání na hygienu.¹⁸

Cest k vytvoření závislosti na internetu a sociálních médiích je mnoho. Obecně je za příčinu tohoto problému považována skutečnost, že na sítích má jedinec **volnost k prezentaci** vlastní osoby v naprosto dokonalém světle. Uživatel může předstírat, že je úplně někdo jiný. To se týče věku, inteligence, vzhledu, chování. Tento **perfektní obraz** pak jedince pohltí a je pro něj těžké, někdy až nemožné, fungovat v reálném světě.

Další způsob vzniku závislosti souvisí s psychickým stavem. Pokud je člověk **smutný**, cítí se osaměle, trpí stresem, depresí nebo úzkostnými stavy, je pro něj prostředí internetu **formou odpočinku** a způsobem, jak překonat zlé myšlenky. Stejně to platí i pro ty, jež mají problémy navázat mezilidské vztahy. Formou sociálních sítí mohou být naplněny skoro všechny životní potřeby jedince, a to láska, potřeba být respektován či vyjádření vlastního názoru. Vše probíhá **rychle a snadno**. Je tedy velmi jednoduché silně se navázat na virtuální svět a stát se závislým na internetu a sociálních sítích.¹⁹

Netolismus, stejně jako ostatní závislosti, lze léčit. Upřednostňována je **léčba pomocí terapií**, kde se využívá zejména sebepozorování a zaměření na vlastní prožívání. Klienti si mohou například psát, jak se cítí, co prožívají, sdělit důvody pobytu na internetu a popsat dopad na jejich osobní život. Tato cesta napomáhá k uvědomění si problému, který je potřeba řešit.

---

¹⁷ KRČMÁŘOVÁ, Barbora. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení linka bezpečí, 2012, s. 39.

¹⁸ Tamtéž, s. 41.

¹⁹ Tamtéž, s. 35-37.

Terapie neslouží k úplnému oproštění od internetu, nýbrž se jedná spíše o získání schopnosti manipulovat s online prostředím s mírou.

Dalším způsobem terapie je i forma **sezení** spolu se **členy rodiny**, která je cíleně zaměřena na zlepšení vzájemné komunikace mezi závislým a jeho blízkými.

I přes množství dostupných forem léčby je nutné podotknout, že závislost na online prostředí je přímo úměrná dnešní době. Popsaný druh závislostního chování dříve vůbec neexistoval, což ztěžuje práci psychologům a psychiatrům, kteří mohou mít nedostatečné znalosti a prostředky pro léčbu.²⁰

1.5.2 Kyberšikana

Fenomén kyberšikany je dalším vážným nebezpečím, se kterým by uživatel sociálních sítí měl být seznámen. Název jevu již napovídá, že se jedná o specifický **druh šikany**. Šikanou se rozumí způsob **ubližování** druhé osobě nebo více osobám, které jsou bezbranné. Chování je agresivního rázu, je **dlouhodobé a opakované**, což představuje důležitou podmínku šikany. Rozdíl mezi šikanou a kyberšikanou je pouze ten, že u druhého jevu agresor využívá ke zraňování jiných **elektroniku**, nejčastěji počítače nebo mobilní zařízení.²¹ V mnoha případech se jev objevuje právě na sociálních sítích.

Kyberšikana představuje složitý **soubor** různých **jevů**, nejedná se tedy pouze o jednu formu ubližování. Tento rizikový jev se vytváří spojením tří složek, a to **psychické šikany**, **forem** obsahu a **nástrojů** pro rozšiřování kyberšikany. K psychické šikaně konkrétně patří kupříkladu ponižování, urážky, nadávky, výhrůžky, pomluvy nebo provokace. Co se týče forem obsahu kyberšikany, agresor využívá často psaní zpráv, pořizování audionahrávek, videonahrávek a fotografií. Do forem lze zařadit i krádež identity. Poslední složku představují nástroje pro rozšiřování kyberšikany, kam jsou zařazeny různé aplikace a přístroje, prostřednictvím kterých může agresor svou oběť šikanovat. Jmenovitě to mohou být nejen sociální sítě, ale také e-maily, hry, SMS zprávy nebo internetové stránky. V momentě, kdy se tři popsané složky **spojí** do **jedné**, vznikne reálný případ kyberšikany. Tím je například ponižování formou psaní zpráv na sociálních sítích.²²

---

²⁰ ŠEVČÍKOVÁ, Anna. *Děti a dospívající online: Vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada, 2014, s. 47-48.

²¹ SZOTKOWSKI, René, Kamil KOPECKÝ a Veronika KREJČÍ. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 7.

²² SZOTKOWSKI, René a Kamil KOPECKÝ. *Kyberšikana a další druhy online agrese zaměřené na učitele*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018, s. 17.

Kyberšikana je hojným rizikovým jevem z mnoha důvodů. Napomáhá tomu hlavně skutečnost, že agresori mohou na internetu vystupovat zcela **anonymně**, s vymyšleným jménem i e-mailem. Oběť tedy vůbec nemusí poznat, o koho se jedná, což ještě útočnickovi přidává sebevědomí a sílu. Útočné zprávy i jiné nástroje šikany se dají snadno smazat, což na první pohled ztěžuje identifikaci, a tudíž láká agresory. Je avšak třeba zmínit, že existují mnohé programy, které mohou lehce rozpoznat osobu za obrazovkou počítače nebo telefonu.

Rychlému šíření kyberšikany pomáhá také to, že lidé se před ní nechrání, jsou **příliš důvěřiví** a nedělá jim problém komunikovat s kýmkoliv. Dalším důvodem je fakt, že v online prostředí se pohybuje **obrovské množství lidí**, což jen zjednodušuje útočnickům vybírat oběti a směřovat na ně svou agresi a frustraci. Nelze opomenout ani neustálý **vývoj technologií**, jenž často souvisí s nedostatečnou prevencí a nízkou mírou poučení o nástrahách sítí a internetu obecně.

Oběť kyberšikany je často stejná osoba, jež je obětí klasické šikany v reálném světě. Hojně to bývají **dívky a lidé bez přátel**, kteří je vyhledávají právě přes internet. Útočnickům napomáhá také fakt, že mnohdy tito jedinci nejsou obeznámeni s riziky využívání sítí, a proto zveřejňují citlivé informace.

Naopak **útočníci** kyberšikany jsou ve velkém množství případů **muži** a celkově jedinci, kteří šikanují ostatní i v realitě. Většinou mají **přehled** o virtuálním světě a rozumí komunikačním technologiím. Na druhé straně se může jednat o jedince, kteří se v realitě šikanovat neodvážejí, a proto se skrývají za anonymní profil na internetu.²³

Kyberšikana může být v častých případech **zaměněna** za podobný jev, který je nazván jako online obtěžování neboli **kyberútok**. Narozdíl od kyberšikany však obtěžování nezahrnuje dlouhodobý charakter a opakování. Jedná se tedy o **menší útok** na druhou osobu, který nastane pouze jednou. V rámci kyberútoku neexistuje ani velká míra rozdílů v síle mezi agresorem a jeho obětí. Jako příklad online obtěžování z prostředí sociálních sítí lze uvést zablokování osoby.²⁴

---

²³ SZOTKOWSKI, René, Kamil KOPECKÝ a Veronika KREJČÍ. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 16-23.

²⁴ KOPECKÝ, Kamil. *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015, s. 12-13.

1.5.3 Kybergrooming

Jev, který se nazývá kybergrooming, probíhá nejčastěji mezi mladší osobou, většinou dívkou, a dospělým pachatelem. Jedná se především o **snahu** pachatele zajistit, aby mu oběť **důvěřovala**, a to za pomoci **psychické manipulace**. Manipulátor o oběť projevuje nepravý zájem, vydává se za vrstevníka, vymýšlí si stejné problémy, jako má oběť, snaží se, aby se dítě cítilo uvolněně. Získanou důvěru potom využívá k přinucení oběti k **aktivitám s erotickým podtextem**. V mnoha případech postupem času dochází i k **reálnému setkání** oběti s útočníkem, jež téměř pokaždé končí sexuálním **zneužitím** oběti.

Kybergrooming je velice **rychlý proces**, útočník může oběť najít a zmanipulovat během několika minut. Nejdříve dochází k vytvoření přátelského vztahu a bližšího poznání. Agresor se snaží zjistit o oběti co nejvíce informací. Zároveň zjišťuje, jestli je sama doma, kdo má přístup k počítači, kde je umístěna webová kamera. Záměrem popsaneho je vyhodnotit, zda existuje možnost, že rodiče nebo jiné osoby útočníka zarazí v jeho počínání. Útočník často oběť uplácí formou dárků či financí.

Nezbytnou fází kybergroomingu je **utvoření speciálního vztahu** s obětí, kdy útočník již zná všechna tajemství, které dítě nikomu jinému nesdělí. Dochází ke stavu **psychické závislosti dítěte** na agresorovi a je již velmi obtížné ze vztahu vystoupit. Oběť lze svému okolí a je naprosto oddělena od všech ostatních lidí.

Poté dochází k **navázání sexuálního vztahu**, který je na určitý čas svázán s virtuálním prostředím. Jednou z posledních etap, jež nastává v rozmezí dnů až měsíců, je setkání tváří v tvář. To probíhá na odlehle lokalitě bez přítomnosti lidí a v mnoha případech ústí ve zneužití oběti.

Je nutno podotknout, že kybergrooming může být až **života ohrožující** fenomén. Oběti se mohou dostat do stavu traumatu, jenž vzniká hlavně po zneužití. Často se přestávají stýkat s okolím, prožívají úzkostné stavy, deprese, mohou se objevit i poruchy příjmu potravy. Vše může vyústit až k sebevraždě. Z těchto důvodů je nesmírně důležité dávat si pozor na to, jakým způsobem jedinec tráví čas na internetu, a po případném zjištění popsaneho rizikového jevu oběť podporovat a zajistit náležitou odbornou péči.²⁵

---

²⁵ KRČMÁŘOVÁ, Barbora. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení linka bezpečí, 2012, s. 93-96.

1.5.4 Kyberstalking

Dalším z nebezpečných rizikových jevů, který se objevuje v prostředí sociálních sítí, je takzvaný kyberstalking. Z charakteristiky kyberšikany a kybergroomingu je již patrné, že předpona *kyber* vyjadřuje spojení jevu s internetovým prostředím či informačními a komunikačními technologiemi. Pojem stalking pochází z anglického jazyka a v překladu do jazyka českého znamená sledování či pronásledování.²⁶

Podstatou kyberstalkingu je opakované **využívání technologií** za účelem **zastařování** a **obtěžování** jiné osoby nebo skupiny osob. Pachatel, jenž je označován termínem **stalker**, se nevhodně a až přehnaně zabývá životními detaily oběti. Součástí fenoménu je **manipulace** s osobními daty uživatele, **monitorování aktivity** oběti i jejích blízkých. To probíhá jak v online prostředí, tak v reálném životě. Pachatel často vytváří falešná obvinění, vyhrožuje, dochází například i k nabourání do systému oběti, zavirování počítače a ničení dat.²⁷

Kyberstalking neprobíhá v krátkém časovém období, ale je to **nepřetržitý proces**. Součástí jevu může být i zdánlivě bezproblémové počínání útočníka bez náznaků fyzické agrese, tedy spíše tiché zjišťování informací a sledování pohybů oběti. Získané poznatky o životě oběti pak stalker využívá k **nevyžádaným zprávám**, které vyvolávají **pocity strachu**. Z tohoto důvodu má kyberstalking dopad spíše na psychiku pronásledovaného.²⁸

Je nutno podotknout, že popisovaný rizikový jev se snadno dostává z virtuálního do reálného světa, čímž výrazně nabírá na závažnosti. Za pomoci sociálních sítí totiž pachatel může zjistit adresu bydliště či školy a pronásledovat oběť až domů.

Fenomén kyberstalkingu je jednoduchým procesem. Pro útočníka je velmi snadné přihlásit se na sociální síť, vymyslet falešnou identitu, vyhledat oběť a začít se získáváním osobních informací a následným sledováním. Možnost anonymity agresorovi ještě vše značně zjednodušuje, a to nejen v rámci kyberstalkingu, ale i dalších nebezpečných jevů včetně kyberšikany a kybergroomingu.²⁹

---

²⁶ KRČMÁŘOVÁ, Barbora. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení linka bezpečí, 2012, s. 99.

²⁷ SYMANOVICH, Steve. *Cyberstalking: Help protect yourself against cyberstalking* [online]. [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <https://us.norton.com/internetsecurity-how-to-how-to-protect-yourself-from-cyberstalkers.html>

²⁸ KRČMÁŘOVÁ, Barbora. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení linka bezpečí, 2012, s. 99-100.

²⁹ Tamtéž, s. 100-101.

1.5.5 Sexting

Podstatou fenoménu zvaného sexting, jenž se zpočátku může zdát neškodný, je zasílání a šíření zpráv, fotografií či videí s **erotickým obsahem**, a to především s nahotou či obnaženými částmi těla. Vše se odehrává prostřednictvím informačních a komunikačních technologií, zejména sociální sítě Facebook. Nemusí jít vždy o konverzaci mezi útočníkem a obětí, ale například i mezi partnery.

Sexting je nesmírně nebezpečný, a to hlavně z toho důvodu, že sdílený obsah se rychle může stát **ze soukromého veřejným**. Někteří útočníci například skrze **vydírání** z lidí vylákají fotografie se sexuálním podtextem a nadále je šíří. Ke zveřejnění může dojít i z důvodu **pomsty** během rozchodu, kdy člověk vypustí do světa fotografie či videa svého bývalého partnera. Šíření v některých případech trvá až několik let a je velice složité se z tohoto koloběhu dostat ven. Pokud si totiž například někdo fotografie stáhne do počítače, **nikdy úplně nezmizí**.

Zveřejnění nevhodných fotografií či videí má **mnoho následků** v rámci soukromého i společenského života jedince. Ten může ztratit zaměstnání, přátele, rodinné příslušníky či partnera. Vše může vést k naléhavým psychickým i fyzickým problémům, z nichž zmínit lze deprese s myšlenkami na sebevraždu.³⁰

Jak bylo ukázáno, sexting se, jako aktivita na odstranění nudy či pobavení, může zdát bezpečný. Je nezbytné řádně si promyslet, komu člověk obsah posílá a seznámit se s následky. Nejbezpečnější možností je neposílat obsah nikomu.

1.5.6 Sdílení osobních údajů na sociálních sítích

Jelikož se všemi popsány rizikovými jevy v prostředí sociálních sítí úzce souvisí sdílení osobních informací, je nutné věnovat stručnou část práce i této problematice.

Sdílení informací na internetu je v dnešní době **běžnou záležitostí**. Většina lidí při zveřejňování ani nepřemýšlí nad následky, které mohou významně ovlivnit jejich život.

Existují **čtyři rysy**, jež jsou specifické pro sociální sítě a sdílení údajů. První vlastností je perzistence neboli **vytrvalost**. Tou se rozumí skutečnost, že zveřejněný obsah na sociálních sítích může být v systému uložen na **dlouhou dobu**. Na internetu se pohybuje obrovské množství lidí, což výrazně prodlužuje tuto dobu.

Druhým rysem je **možnost duplikovat** sdílené **údaje**. Znamená to, že každý, kdo se dostane k osobním informacím, je může stáhnout či okopírovat a rychle a jednoduše je šířit

---

³⁰ KOPECKÝ, Kamil. *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015, s. 43-46.

mezi ostatní uživatele. Existuje zde i riziko, že údaje budou duplikovány nepřesně, čímž se zkreslí jejich pravdivost.

Třetí rys popisuje **viditelnost** údajů. Neznamená to, že údaje vidí ihned miliony jiných uživatelů. Spíše se jedná o možnost a pravděpodobnost, že k tomu někdy v budoucnu dojde.

Rys poslední souvisí s vyhledáváním a je spojen s předchozím rysem. Informace na internetu mohou být vyhledávány pomocí **nejrůznějších technik a přístrojů**. I když vlastník údajů s tím nemusí souhlasit, možnost, že budou vyhledány, je obrovská. Je nutné podotknout, že tyto rysy se mohou výrazně lišit v závislosti na druhu sociální sítě.³¹

Co se týče konkrétního typu osobních údajů, na internetu lidé sdílí informace všeho druhu, konkrétně adresu, datum narození či školu. Velké množství uživatelů často píše i o osobních pocitech, názorech, zájmech, skrze sítě řeší problémy s romantickými vztahy a hledá rady.

Rizik, které jsou přímo úměrné sdílení osobních informací, je velké množství. Příkladem může být **zneužití údajů** ke kyberšikaně, výhrůžkám či zastrašování, což souvisí s kybergroomingem i kyberstalkingem. Sdílení údajů, s nimiž nemusí souhlasit vedoucí v zaměstnání uživatele může vést až ke **ztrátě práce** a následným problémům, které s tím souvisejí. Podobná situace může vést i k **vyhazovu ze školy**.³²

Uživatelé sociálních sítí mohou své počínání na internetu a sdílení údajů výrazně **kontrolovat**. Prvním stupněm kontroly je nejzákladnější rozhodnutí, zda vůbec sociální sítě využívat. Ve druhém stupni je jedinec odhodlaný založit si profil na síti, avšak nemá v plánu sdílet informace o sobě. V tomto případě se hovoří o **pasivním užívání** sociálních sítí, kdy uživatel využívá výhod, ale ve virtuálním světě přímo neparticipuje. Třetím stupněm se rozumí komplexní rozhodování o množství údajů, které chce člověk zveřejňovat. Lidé si kladou racionální otázky související s množstvím ostatních uživatelů, kteří se mohou k informacím dostat, přemýšlí, které informace je či není vhodné sdílet. Na základě těchto otázek potom sdílí pouze vybrané údaje. S třetím stupněm souvisí i přímé nastavení **míry soukromí** na sítích.³³ Za pomoci zmíněných stupňů kontroly a racionálního uvažování lze sdílení údajů omezit a bezpečí na sociálních sítích tak zvýšit.

---

³¹ LORENTZ, Pascaline, David SMAHEL, Monika METYKOVA a Michelle F. WRIGHT. *Living in the digital age: self-presentation, networking, playing, and participating in politics*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 96-97. Dostupné z:

https://www.researchgate.net/publication/279195685_Children's_privacy_management_on_social_network_sites

³² ŠEVČÍKOVÁ, Anna. *Děti a dospívající online: Vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada, 2014, s. 56.

³³ LORENTZ, Pascaline, David SMAHEL, Monika METYKOVA a Michelle F. WRIGHT. *Living in the digital age: self-presentation, networking, playing, and participating in politics*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 101-102, Dostupné z:

https://www.researchgate.net/publication/279195685_Children's_privacy_management_on_social_network_sites

1.5.7 Vliv sociálních sítí na mentální zdraví

Život v době rozmachu sociálních sítí a jejich každodenní používání má nesmírně silný vliv na každého uživatele. Tento vliv sice může mít pozitivní dopad na myšlení jedince a jeho socializaci, avšak čím dál častěji se hovoří o vlivu negativním. Nejvíce zasažené bývá **mentální zdraví**, na což bude primárně zaměřena tato podkapitola.

Sítě mají negativní vliv především na **sebevědomí**. To se týká hlavně Instagramu, a to hlavně z toho důvodu, že je plný do detailu upravených fotografií. Jak bylo zmíněno v první části práce, uživatelé sítí se snaží prezentovat svůj život v **dokonalém světle**, a tedy i fotografie musí být perfektní. Velké množství lidí skrze Instagram **porovnává** svůj život se zdánlivě perfektními životy druhých, což má značný dopad na psychiku.³⁴

S fotkami na Instagramu či Facebooku souvisí rozvoj různých druhů psychických onemocnění včetně deprese a úzkostných stavů. Tyto mohou vznikat v momentě, kdy uživatel srovnává svůj život s prezentovaným životem někoho jiného a vytvoří si tak názor, že jeho vlastní život je **nezajímavý** či neradostný. Jedinec se izoluje od společnosti a nemá motivaci vykonávat žádné činnosti, čímž se jeho stav značně prohlubuje. Pokud není včas vyhledána pomoc, problém může vyústit až k sebepoškození a případné sebevraždě.

Kromě depresivních stavů často dochází k vývoji **poruch příjmu potravy**, což má opět úzkou souvislost se srovnáváním vlastního života s životem celebrit nebo jiných uživatelů sítí. Napomáhá tomu i skutečnost, že dnešním trendem je sdílet **informace ohledně jídla a cvičení** a vystavovat fotografie vysportovaných těl. Především mladé dívky se pak chtějí těmto lidem vyrovnat, což má za následek **odpírání stravy** nebo snahu konzumovat minimum kalorií. Lehké to není ani pro jedince, kteří již poruchou příjmu potravy trpí. Pohled na dokonalé postavy zvyšuje úzkost a stres a zhoršuje psychické rozpoložení.

Existuje několik kroků, které může každý podniknout, aby jeho pobyt na sociálních sítích neovlivňoval mentální zdraví v negativním slova smyslu. Prvním z kroků je naučit se **odpojit od internetu** a užít si chvíle s přáteli nebo rodinou. Pokud jedinec cítí vyvíjení nátlaku ze strany sítí a necítí se psychicky dobře, měl by se naučit **deaktivovat** svůj účet a využít čas ke smysluplným činnostem.

Dalším krokem je **třídění okruhu lidí**, které jedinec na sociálních sítích sleduje nebo se kterými se přátelí na Facebooku. Mentálnímu zdraví výrazně pomůže blokování nebo zrušení

---

³⁴ BARR, Sabrina. *Six ways social media negatively affects your mental health* [online]. 2019 [cit. 2020-02-03]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/life-style/health-and-families/social-media-mental-health-negative-effects-depression-anxiety-addiction-memory-a8307196.html>

sledování účtů, jež jsou zaměřeny na dokonalost. Takovými účty mohou být například profily modelek nebo fitness trenérů.

Pro úplné uzdravení a omezení vlivu sociálních médií je nesmírně důležité i vyhledání **odborné pomoci** ve formě terapií. Ty napomáhají nejen k lepšímu uvědomování nástrah sociálních sítí, ale jsou součástí léčby poruch příjmu potravy nebo deprese.³⁵

Důležité je si uvědomit, že sdílený obsah na internetu není pokaždé pravdivý. V dnešní době existuje nespočet programů a aplikací na úpravu fotek i videí, skrze které lze odstranit akné, zmenšit nos nebo zvětšit poprsí. Nic tedy není tak, jak se na sociálních sítích často zdá.

1.5.8 Prevence nebezpečí v prostředí sociálních sítí

S rizikovými jevy a vlivy je úzce spojena prevence, jež je důležitou součástí problematiky internetu a sociálních sítí. Z tohoto důvodu je část práce zaměřena právě na chování a jednání, jež může nebezpečí sítí omezit.

Prevence nebezpečného chování na internetu má souvislost s prevencí trestné činnosti, kterou se zabývá Ministerstvo vnitra České republiky, a s prevencí rizikového chování, o což se stará Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Je nutné podotknout, že jelikož rizikové jevy na internetu jsou poměrně **novou záležitostí**, neexistuje jednotný zákon, který by na ně byl přímo zaměřen.

Co se týče konkrétních způsobů prevence, nejlepší možností je spojit vzdělávání uživatelů internetu s vytvářením **propagačních materiálů**, které před riziky varují. Prevence by měla být součástí výchovy dětí od **útlého věku**, kdy je vhodné, aby rodinné i školní prostředí bylo dítěti dobrým vzorem.³⁶

V rámci prevence rizikových jevů na internetu a na sociálních sítích se hovoří nejen o vzdělávání dětí, ale i učitelů a rodičů, protože právě poslední dvě zmíněné skupiny disponují nesmírně velkým vlivem.

Prevenci, která je zaměřena na děti ve školním prostředí, zajišťuje většinou školní metodik prevence, případně odborník, který není přímou součástí školy. Podstatou prevence je

---

³⁵ GLEISSNER, Greta. *Social Media and its Effect on Eating Disorders* [online]. 2017 [cit. 2020-02-03]. Dostupné z: https://www.huffpost.com/entry/social-media-and-its-effect-on-eating-disorders_b_591343bce4b0e3bb894d5caa?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xiLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAAHfSiVgz2xGZLps7YmrhsHEk_Xx6IoH39WD41N4130CHr85S_FYmYDAWusbyojuqJ1BmTPN_zRecvNRvCDrrK26LgYK5F5LqP5C3_EelM3hM4sr6wSgc9KakxS0zcNwsZIZwiapQSJumWi8k0gFC-n4oykjhSKEguGVSFE47Veh

³⁶ SZOTKOWSKI, René, Kamil KOPECKÝ a Veronika KREJČÍ. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 141-142.

hlavně analýza **konkrétních příkladů** rizikových jevů a následná **diskuze**.³⁷ Propojení s praxí je značně důležitou součástí ochrany dětí.

Vzdělávání pedagogických pracovníků je komplexnější, a to hlavně proto, že se skládá z mnoha oblastí, na které je potřeba se zaměřit. Nejen, že by se učitelé měli vyznat v situacích, jež mohou nastat, ale musí být připraveni i v oblasti psychologie, pedagogiky a informačních a komunikačních technologií. Obeznamení by měli být i s příslušnými zákony a vyhláškami. Ke vzdělávání učitelů v těchto oblastech slouží speciální výcviky k tomu určené.³⁸

V neposlední řadě je důležité zasvětit do problematiky **rodiče**. Kvůli jejich pracovní vytíženosti je nejvhodnější cestou edukace prostřednictvím médií, tedy televize nebo internetu.³⁹

Při snaze zamezit výskytu rizikových jevů na internetu je nezbytné řídit se **pěti pravidly**. Prvním je nutnost **nezastrašovat** a nevytvářet zbytečně paniku či nervozitu. To se týká hlavně ukázky příkladových situací nebo diskuze o nebezpečí na internetu. Dalším pravidlem je zajistit konání prevence v **příjemném prostředí**, které je jedincům známé. Jako příklad lze uvést školu nebo domov. Program by měl být také **vhodně řízen**, a to kvůli možným otázkám, jež mohou být kladeny ze strany zúčastněných, a zaručení, že předávané informace jsou kvalitní a pravdivé. Třetím bodem je zajištění preventivního sezení v **menších skupinách**, a to za účelem klidné atmosféry a zamezení chaosu. Nezbytným pravidlem je vést zúčastněné k tomu, aby si sami **vytvořili názory** na probíranou problematiku. V neposlední řadě by se v rámci prevence měla vybírat témata, která jsou **vhodná** pro danou skupinu lidí. To znamená, že cílové skupině mladšího věku je třeba informace předat jednodušší cestou, se staršími je již možné probrat náročnější témata. Naplněním popsaných pravidel je zajištěna efektivní a funkční prevence.⁴⁰

V České republice existuje několik fungujících **projektů**, které se zaměřují na rizikové jevy v prostředí internetu. Jedním z nich je projekt s názvem **E-Bezpečí**, jenž je realizován Pedagogickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci. Základním cílem je zajišťovat prevenci rizikových jevů na internetu a vzdělávat cílové skupiny po celé České republice. Projekt se zaměřuje zejména na kyberšikanu, kybergrooming i kyberstalking, závislost na internetu či problematiku osobních údajů.

---

³⁷ SZOTKOWSKI, René, Kamil KOPECKÝ a Veronika KREJČÍ. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 142-143.

³⁸ Tamtéž, s. 144.

³⁹ Tamtéž, s. 145.

⁴⁰ KOPECKÝ, Kamil. *Úloha primární prevence aneb Jak informovat o rizikových jevech spojených s internetem* [online]. 2017 [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rodice-ucitele-zaci/1235-uloha-prevence>

Díky projektu se po celé republice konají přednášky, diskuze a další akce. Na organizaci akcí se podílí i Policie České republiky. Dalším z úkolů je výzkumná činnost spojená s vydáváním propagačních letáků a videí. Součástí projektu je i poradna.

E-Bezpečí je plně podporováno ministerstvy České republiky, která jej ale nefinancují. Přísun financí probíhá hlavně z rozpočtu univerzity a příspěvků z konaných událostí.⁴¹

Druhou iniciativou, jež se zabývá internetem a médii obecně, je **Zvol si info**. Jedná se o seskupení studentů Masarykovy univerzity v Brně, jehož primárním úkolem je šířit povědomí veřejnosti o médiích a rizikových jevech. Formou přednášek jsou informace předávány lidem všech věkových kategorií po celé České a Slovenské republice. Skupina organizuje i workshopy, vydává knihy a brožury.⁴²

Na základních školách členové projektu realizují přednášky na téma sociálních médií, fake news a rozdílů mezi médii. V prostředí škol středních se probírá komplexnější problematika, jako je například manipulace, mediální gramotnost a psychologie. Kromě škol jsou konány přednášky pro domovy důchodců, knihovny i zahraniční semináře.⁴³

---

⁴¹ *Informace o projektu* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/o-projektu/oprojektu>

⁴² *Kdo jsme* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: <https://zvolsi.info/kdo-jsme/>

⁴³ *Co děláme* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: <https://zvolsi.info/co-delame/>

2 Využití sociálních sítí ve vzdělávání

Sociální média jsou dnes tak rozsáhlým fenoménem, že provází většinu lidí jejich každodenním životem. Existuje mnoho důvodů, proč je otázka využití sítí ve vzdělávání něco, čím by se vyučující měl zabývat.

Jedním z důvodů je skutečnost, že ve spojitosti se sociálními sítěmi se často hovoří o uživatelích školního věku, většinou žácích v rámci základního vzdělávání. Velké množství z nich vlastní mobilní telefony a počítače, na kterých tráví značnou část svého volného času. Příspěvky od přátel a známých osobností kontrolují kromě školy při čekání na autobus, v kavárně, venku s přáteli i v domácím prostředí.

Důležitost problematiky využití sítí ve škole je umocněna i tím, že moderní doba klade značné nároky na vyučující a jejich metody výuky. Stále existuje velké množství učitelů, kteří využívají metody zastaralé, což se podepisuje na kázni a celkově aktivitě žáků v hodinách. Ta je ve většině případů značně slabá. Spojení inovativních přístupů s výukou naopak může výrazně změnit obsah hodin k lepšímu. Vedle zlepšení kázně může být přínosem i zvýšená míra motivace a snahy účastnit se na výuce. Používání sociálních sítí ve vzdělávání může také změnit pohled žáků na osobnost učitele. Moderní přístup a odstranění nudného monologu může pomoci se získáním autority.

Co se týče obsahu této kapitoly, nejdříve je pojednáno o rolích učitele a žáka ve výuce, což uvádí problematiku využití sociálních médií. Je totiž důležité zamyslet se nad tím, jakou úlohu vůbec tito aktéři v moderním vzdělávání zastávají.

Poté jsou zmíněny možnosti využití sítí ve vzdělávání, a to konkrétně v prostředí Facebooku, Twitteru a Instagramu. Tato tři média byla vybrána hlavně díky popularitě a rozmanitosti jejich funkcí.

2.1 Role vyučujícího a role žáka

Učitel ve výuce představuje zejména autoritu, profesionální figuru a vzor pro žáky bez ohledu na to, zda v hodinách využívá sociální média, nebo ne. To je určitě třeba mít na paměti. Pokud se rozhodne praktikovat vyučování s užitím sítí, je nezbytné držet se několika kroků.

Prvním pomyslným pravidlem je rozhodnutí o tom, v jaké míře budou sítě ve výuce využívány. Mnohokrát jsou skvělým pomocníkem, ale ne vždy se implementace hodí. Vše samozřejmě záleží také na probíraném tématu. Je nutné zmínit, že čím více se sociální sítě ve výuce objeví, tím větší je jejich dopad na žáky. Tuto skutečnost by měl každý vyučující brát v

potaz.⁴⁴ S tím souvisí i výběr konkrétního druhu sociální sítě, který by měl být pečlivě zvážen. Je třeba porovnat výhody a nevýhody konkrétní sítě a zjistit, kolik žáků se již na síti orientuje.

Ještě před začátkem používání médií ve výuce je nutné vymezit jasně daná pravidla, kterými se třída za všech okolností musí řídit. Na vytvoření pravidel se mohou podílet i žáci, jelikož prostor pro sdělení vlastních postojů a myšlenek napomáhá ke zlepšení kreativity a motivuje.⁴⁵ Další kreativní cestou je pravidla sepsat na plakát a umístit na viditelné místo v učebně, aby na ně vyučující mohl poukazovat, a to například pokud nebudou dodržena. Ujasněním pravidel lze předejít nežádoucímu chování a chaosu.

Vedle vymezení pravidel je nesmírně důležité žáky poučit o nástrahách sociálních sítí a internetu obecně.⁴⁶ Je na každém, jakým způsobem se toho ujme. Jednou cestou je diskuze se žáky, což je vhodné zejména proto, že se žáci mohou sami zamyslet, opět sdělit své postoje a zlepšit tak kreativitu. Přemýšlení žáků nad nástrahami může přispět k uvědomění si důležitosti prevence a lepšímu zapamatování v porovnání s pouhým nasloucháním přednesu někoho jiného. Na druhé straně se ale může stát, že se hodně žáků nezapojí, a tudíž se požadovaný efekt nemusí dostavit.

Kromě diskuze mohou být žáci obeznámeni s problematikou formou přednášek a besed pod vedením profesionálů v oboru. V podkapitole o prevenci jsou zmíněny dva projekty, jež se nebezpečím na internetu zabývají, a to E-Bezpečí a Zvol si info. Škola si tedy může pozvat například tyto odborníky a zorganizovat naučnou besedu pro žáky.

V neposlední řadě musí učitel přemýšlet i nad soukromím svých žáků. Pokud se rozhodne o dlouhodobé implementaci médií do výuky, měl by zajistit i písemný souhlas zákonných zástupců se sdělováním celých jmen nebo pořizováním videí či fotografií. Zákonní zástupci by také měli být informováni o skutečnosti, že žáci se sociálními médii ve škole pracují.⁴⁷

Co se týče role žáka, měl by hlavně dodržovat stanovená pravidla. Nejsou to jen pravidla, na kterých se domluví konkrétní učitel s konkrétní třídou, nýbrž i pravidla školy jako celku, tedy většinou školní řád. Právě tam lze najít informace o používání mobilních telefonů a internetu.

---

⁴⁴ PEŇÁZ, Jiří. *Role sociálních médií ve výuce* [online]. 2016 [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: <https://spomocnik.rvp.cz/clanek/20717/ROLE-SOCIALNICH-MEDII-VE-VYUCE.html>

⁴⁵ PÁVOVÁ, Jana. *Učitel a sociální síť* [online]. 2011 [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/13763/UCITEL-A-SOCIALNI-SITE.html/>

⁴⁶ PEŇÁZ, Jiří. *Role sociálních médií ve výuce* [online]. 2016 [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: <https://spomocnik.rvp.cz/clanek/20717/ROLE-SOCIALNICH-MEDII-VE-VYUCE.html>

⁴⁷ PÁVOVÁ, Jana. *Učitel a sociální síť* [online]. 2011 [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/13763/UCITEL-A-SOCIALNI-SITE.html/>

Při užívání sociálních sítí žáky je nutné myslet na možná nebezpečí, která mohou nastat, a chránit vlastní soukromí. To úzce souvisí s nakládáním s osobními údaji. Informace o rizicích by měla poskytnout škola, což je popsáno v předchozí části.

Ve školním prostředí se hojně řeší i problematika soukromé komunikace přes média mezi učitelem a žákem. I když je hlavně v kompetenci vyučujícího zajistit si dostatečné soukromí tak, aby žáci neměli přístup k jeho osobním příspěvkům, je nutné, aby i žáci drželi určitý odstup.

2.2 Využití Facebooku

Vzhledem k mnoha různým funkcím lze sociální síť Facebook vhodně využít ve školním prostředí. Využití se může vztahovat ke škole jako celku, ale i k jednotlivým třídám.

Co se týče užití sítě školou jako institucí, určitě stojí za zmínění možnost vytvořit škole reprezentační facebookovou stránku. Tato forma propagace školy je velmi efektivní, jelikož se o instituci může dozvědět velké množství lidí, čímž se zvýší i počet uchazečů o vzdělávání. Zde je důležité, aby byla stránka relativně pravidelně obohacována o příspěvky, což školu nejvíce zviditelní.⁴⁸ Stránka je také výhodným informačním místem pro rodiče i žáky samotné, kdy může sloužit ke sdělování informací o školních akcích a zájezdech či zveřejňování harmonogramu školního roku.

Další funkcí, jež se dá efektivně využít, je vytvoření skupiny. To se týče zejména jednotlivých tříd. Vyučující vytvoří soukromé uskupení žáků, které může sloužit jako místo pro odevzdávání domácích úkolů, nahrávání skupinových prací, sdílení názorů a postojů k různým tématům. Vyučující zde může vkládat materiály pro žáky, které je třeba si v předstihu přečíst nebo vytisknout na vyučování. V rámci skupiny lze vytvořit i hlasování, což je nástroj, pomocí něhož může třída rozhodovat například o tématu hodiny.⁴⁹ Vše samozřejmě záleží na konkrétní škole a vyučujícím, jelikož každý má svůj osobitý styl výuky.

Kromě stránek a skupin lze Facebook využít i za účelem vyhledávání informací k tématu hodiny. To je vhodné zejména proto, že se jedná o krátkodobé využití, a to například na jedinou vyučovací hodinu. Tato cesta se hodí, když chce vyučující pouze vyzkoušet odlišný způsob výuky bez zakládání skupiny nebo stránky.

---

⁴⁸ HARTSTEIN, David. *How Schools Can Use Facebook to Build an Online Community* [online]. 2011 [cit. 2020-02-06]. Dostupné z: <https://mashable.com/2011/04/26/facebook-for-schools/?europe=true>

⁴⁹ TEACHTHOUGHT STAFF. *100 Ways To Use Facebook In Education By Category* [online]. 2017 [cit. 2020-02-06]. Dostupné z: <https://teachthought.com/technology/100-ways-to-use-facebook-in-education-by-category/>

Krátkodobý způsob využití sítí může sloužit i jako zpětná vazba. Pokud bude vyučování se sítěmi postrádat efektivitu, má vyučující možnost rozhodnout se sociální sítě příliš nevyužívat. Jestliže výuka žáky bude bavit a hodina proběhne efektivněji, využití se dá praktikovat dlouhodoběji. Konkrétní aktivita, jež je spojena s vyhledáváním informací na Facebooku, bude analyzována v praktické části práce.

2.3 Využití Twitteru

Twitter je další sítí, kterou lze využít ve výuce, a to i přes fakt, že sítí není užívána velkým počtem žáků. Podstata Twitteru je v mnohém podobná Facebooku. Vyučující se třídou může vytvořit společný profil, na který bude vkládat úkoly ve formě krátkých příspěvků, materiály, fotografie nebo tipy na procvičování. Na profilu existuje, stejně jako u Facebooku, možnost hlasování, což také může být vhodným nástrojem.

Kromě vytvoření třídního účtu lze na Twitteru použít i takzvané hashtagy. Jedná se o typ klíčového slova, které je označeno symbolem mřížky.⁵⁰ Po kliknutí na specifické klíčové slovo se uživateli otevře prostor, kde se objevují veškeré příspěvky, fotografie i profily lidí, kteří označí v příspěvku ono klíčové slovo, tedy hashtag. Vyučující může společně se žáky rozhodnout, jaké klíčové slovo je pro ně typické, a pod tímto nahrávat příspěvky. Výhodou tohoto způsobu sdílení informací je zejména skutečnost, že pokud je hashtag nazvaný netypicky, nenajde jeho obsah velké množství jiných uživatelů.

Twitter lze využít i jako pomůcku k hodnocení výsledků vzdělávání. Hodnocení může probíhat přímo ve vyučovací hodině, kdy vyučující zadá kvízové otázky a žáci pomocí Twitteru v mobilních telefonech odpovídají. V tomto případě je možné využít i zmíněné hashtagy a odpovědi promítat na plátně. Hodnocení může probíhat i mimo vyučovací hodinu, a to například formou krátkých příspěvků, tedy tweetů. Žáci mohou formou tweetů reflektovat, co se naučili o určitém tématu. Sloužit to může i k zamyšlení, na čem je třeba zapracovat.⁵¹

Twitter sice není příliš využíván žáky základních škol, ale zařazení sítě do výuky může přinést velké množství nových poznatků a informací. Benefitem je i to, že se žáci naučí orientovat na jiné platformě, než je Facebook.

---

⁵⁰ TRAN, Tony. *How to Use Hashtags: A Quick and Simple Guide for Every Network* [online]. 2019 [cit. 2020-02-06]. Dostupné z: <https://blog.hootsuite.com/how-to-use-hashtags/>

⁵¹ TANG, Ying a Khe Foon HEW. *Using Twitter for education: Beneficial or simply a waste of time?* [online]. 2016, s. 104 [cit. 2020-02-06]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/311843077_Using_Twitter_for_education_Beneficial_or_simply_a_waste_of_time

2.4 Využití Instagramu

Instagram představuje platformu, která slouží především pro sdílení fotografií a videí. Z tohoto důvodu může být jeho využití ve školním prostředí vhodné i nevhodné.

V první řadě lze Instagram využít opět za účelem propagace školy, a to především formou ukázky vzhledu školy, lokace či tvorby žáků. S pomocí hashtagů se škola může dostat do povědomí mnoha uživatelů. Po zadání adresy školy se lidem zobrazí mapa s přesným vyznačením místa, kde se škola nachází, což je také užitečné.

Je důležité zmínit skutečnost, že pokud se škola rozhodne zveřejňovat fotografie či práce žáků, kvůli ochraně osobních údajů je třeba opatřit souhlas zákonných zástupců či zletilých žáků. To platí i tehdy, když má škola účet nastavený jako soukromý.

Přímo ve výuce může učitel Instagram využít v mnoha směrech. Jako příklad lze uvést sdílení zajímavých fotografií či videí k určitému tématu, a to například z oblasti historie, psychologie nebo politiky. Žáci ve vyučování mohou pracovat samostatně či ve skupinách a přes telefon fotografii na Instagramu najít. Dále se mohou snažit přijít na to, co obrázek vyjadřuje. Nabízí se zde i možnost promítnout fotografie na plátno a diskutovat v rámci celé třídy. Zmíněné může sloužit kupříkladu jako rozehrátí na počátku hodiny. Tento způsob uvedení je vhodný hlavně proto, že žáci sami odkryjí téma hodiny.

Využit lze i hashtagy, které fungují na stejném principu jako u Twitteru. Vyučující se žáky může vymyslet speciální hashtag a pod tímto sdílet zadání úkolů nebo zajímavosti bez nutnosti zakládat třídní účet.

Funkce takzvaných Instastories je dalším vhodným nástrojem do výuky. Jedná se o zveřejněné příspěvky, jež po uplynutí jednoho dne samovolně zmizí. Vyučující skrze Instastories může zadávat například domácí úkoly. Časové omezení může zvýšit míru motivace žáků a snahu splnit úkol co nejdříve.

Za zmínku stojí i užití Instagramu za účelem zlepšit tvořivost. Žáci pod konkrétním hashtagem mohou zveřejňovat fotografie, které sami vyfotí. Existuje zde možnost různého upravování a vymýšlení kreativních popisků.⁵² Třída si poté může hodnotit výtvoř navzájem, čímž se mimo jiné naplní i sociální a personální kompetence.

---

⁵² MACQUARRIE, Ashley. *Instagram in Education* [online]. 2012 [cit. 2020-02-07]. Dostupné z: <https://www.learningliftoff.com/instagram-education/>

3 Vztah sociálních sítí a výchovy k občanství

Do výchovy k občanství spadá velké množství různorodých témat. Jelikož se diplomová práce zabývá sociálními sítěmi v kontextu tohoto předmětu, je nezbytné vymezit obsah a shrnout základní problematiku, kterou se předmět zabývá. Je nutno podotknout, že pojem výchova k občanství nese dva významy. Pokud je užívána s velkým počátečním písmenem, jedná se o obor. Za předpokladu, že je výchova k občanství realizována jako samostatný předmět ve škole, píše se s písmenem malým.⁵³

V kapitole je nejdříve výchova k občanství vysvětlena obecně s pomocí Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Poté je pojednáno o učivu, klíčových kompetencích a průřezových tématech, přičemž na každý tento celek je napojeno téma sociálních sítí. Vzhledem k povaze tématu práce se tato část týče výchovy k občanství jako vyučovacího předmětu, jenž je vyučován na druhém stupni základních škol.

3.1 Výchova k občanství obecně

Dle platného znění Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání je výchova k občanství předmět, který spadá do vzdělávacího oboru Výchova k občanství. Obor je součástí vzdělávací oblasti s názvem Člověk a společnost. Cíl této oblasti spočívá v přípravě žáka na život v demokratickém státě, učení o vyjádření vlastních postojů a názorů, respektu k právům jednotlivce i skupiny a vážení si kultury a umění. Oblast pojednává i o prevenci a způsobech chování v různých životních situacích, a to včetně těch rizikových. Úkolem oblasti je zamezit projevům nenávistného chování vůči odlišné rase či náboženskému vyznání. Učí žáky způsobům chování a orientaci ve společnosti a sociálních vztazích. Dalším cílem je poznat významné instituce a organizace z oblasti politiky. Výchova se zaměřuje nejen na společnost, ale i na jednotlivce, jeho prožívání a poznávání sebe sama.⁵⁴

V rámci oboru existuje dle Rámcového vzdělávacího programu pět větších celků, a to Člověk ve společnosti, Člověk jako jedinec, Člověk, stát a hospodářství, Člověk, stát a právo a Mezinárodní vztahy, globální svět. Uvnitř každého celku je formulován vzdělávací obsah za pomoci očekávaných výstupů a učiva.⁵⁵

---

⁵³ HORSKÁ, Viola. *Pojetí vzdělávacího oboru Výchova k občanství v RVP ZV* [online]. 2004 [cit. 2020-02-17]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/77/POJETI-VZDELAVACIHO-OBORU-VYCHOVA-K-OBCANSTVI-V-RVP-ZV.html/>

⁵⁴ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: MŠMT, 2017, s. 51 [cit. 2020-02-07]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/aktualne-platne-zneni-rvp-zv>

⁵⁵ Tamtéž, s. 57-61.

3.2 Učivo

Nejdříve je třeba zaměřit se učivo, které by v rámci výchovy k občanství mělo být probráno, a napojit ho na sociální síť. Je nutné podotknout, že vyučující by neměl spojovat sociální síť s úplně každým tématem hodiny. Cílem kapitoly je spíše ukázat, že na většinu učiva výchovy k občanství lze téma sítí napojit. Musí toho být ale využíváno s mírou.

Celek Člověk ve společnosti obsahuje učivo obecně zaměřené na domov, školu, kulturu a společenské vztahy, které obsahují i komunikaci.⁵⁶ Každé zmíněné učivo lze více či méně spojit se sociálními sítěmi. Nejvíce se sociální média mohou spojit s učivem o společenských vztazích a komunikaci, jelikož právě zde hrají síť a internet nezastupitelnou roli. Vyučující by se na tuto problematiku měl ve výuce zaměřit.

V rámci části Člověk jako jedinec by se žáci měli naučit rozpoznat rozdíly mezi lidmi v chování i charakteru, rozvíjet sebepoznání, zamyslet se nad osobními cíli.⁵⁷ V učivu sice nejsou explicitně vyjádřena média ani komunikace, avšak lze je s teorií spojit. Díky sítím mohou žáci poznávat rozdíly mezi různými lidmi a jejich vlastnostmi a poznatky sdělit například v rámci diskuze.

Člověk, stát a hospodářství se soustředí na finance, majetek a hospodářství. Zde může vyučující zmínit například formy výdělků na sociálních sítích či mluvit o nebezpečném sdílení osobních údajů včetně zveřejňování informací o vlastním majetku.

Celek Člověk, stát a právo je zaměřen na teorii o uspořádání států, samosprávu, demokracii či lidská práva. Sociální média lze spojit s učivem kupříkladu ve formě vyhledávání informací o volbách a politických subjektech, kdy třída diskutuje o významu sítí pro politické strany.

Mezinárodní vztahy a globální svět jsou posledním okruhem výchovy k občanství a souvisí s předchozím celkem. Konkrétním učivem je Evropská unie a jiné světové organizace, konflikty včetně válek a problémy dnešního světa s návrhy řešení. Vyučující může se žáky diskutovat o roli sociálních médií v době globálního oteplování a dalších vážných záležitostech. Spojení tématu se sítěmi může žákům ukázat, že síť jsou rychlým způsobem, jak uživatelé po celém světě o těchto problémech informovat. Je třeba žáky poučit také o tom, že s pomocí médií lze organizovat různorodé programy na podporu ochrany planety.

---

⁵⁶ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: MŠMT, 2017, s. 58 [cit. 2020-02-11].

Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/aktualne-platne-zneni-rvp-zv>

⁵⁷ Tamtéž, s. 58.

3.3 Klíčové kompetence

Je nutné, aby každý předmět, a tedy i výchova k občanství, u žáků rozvíjel takzvané klíčové kompetence. Jsou to základní dovednosti, vědomosti, postoje, hodnoty a schopnosti, které představují důležitou součást každého jedince. Pomáhají také s orientací ve světě. Jmenovitě to jsou kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské a pracovní. Každá z klíčových kompetencí obsahuje několik cílů, kterých by žák měl dosáhnout.⁵⁸

Co se týče tématu sociálních sítí ve vztahu ke klíčovým kompetencím, je nejdříve třeba poznamenat, že součástí každé kompetence je cíl, kterého lze částečně dosáhnout při využití sítí ve vzdělávání. Tomu napomáhá hlavně skutečnost, že existuje nespočet sociálních médií s různými funkcemi a kompetence jsou mezi sebou značně propojeny.

První kompetencí je kompetence k učení, jejíž naplněním by žák měl být schopen se efektivně připravovat, organizovat práci, správně hledat informace či propojovat nové informace s již získanými.⁵⁹ Sociální sítě mohou pomoci kupříkladu k lepší organizaci času a práce. Na sítích je připojeno obrovské množství uživatelů, kteří sdílí tipy na efektivní učení, odstranění prokrastinace či způsoby plánování času. Sledováním těchto účtů se jedinec může naučit tvoření harmonogramu dne a zlepšit tak kvalitu svého vzdělávání. Sítě učí také shromažďovat informace a nakládat s nimi. Jak již bylo dříve zmíněno, mnoho zpravodajských kanálů, politických stran a dalších subjektů sdílí informace na svých profilech. Žák může za pomoci sítí informace o subjektech vyhledávat a různými způsoby je zpracovávat.

Kompetence k řešení problémů znamená schopnost žáka poznat a vyhodnotit problém, promyslet řešení, poznat rizikovou situaci, kriticky a logicky myslet.⁶⁰ Sociální média ve výuce mohou a nemusí pomoci k vyřešení zadaného problému, závisí to hlavně na jeho povaze. Pomáhají hlavně v případech, že vyučující sociální média přímo zakomponuje do zadání. Konkrétně mohou média pomoci například při vyhledávání informací k problému.

Sociální sítě napomáhají hlavně v rozvíjení kompetence komunikativní, v rámci které by žák měl umět reagovat na postoje druhých, smysluplně se projevovat, formulovat vlastní názory a pracovat s texty všeho druhu. Jedním bodem je i přímá zmínka o nutnosti správně využívat informační a komunikační technologie.⁶¹ Sociální média představují platformu

---

⁵⁸ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: MŠMT, 2017, s. 10-13 [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/aktualne-platne-zneni-rvp-zv>

⁵⁹ Tamtéž, s. 10.

⁶⁰ Tamtéž, s. 11.

⁶¹ Tamtéž, s. 11.

určenou mimo jiné pro sdělování názorů a postojů, a proto výrazně přispívají k naplnění komunikativní kompetence.

Kompetence sociální a personální souvisí s předchozí kompetencí a je zaměřena na práci ve skupinách, vzájemnou interakci mezi lidmi, osvojování různorodých rolí v kolektivu, ochotu pomoci a schopnost diskuze. Součástí kompetence je i sebepojetí, schopnost ovládat své chování a být sebevědomý v kolektivu i mimo něj.⁶² Sociální média přispívají k naplnění kompetence hlavně funkcí shromažďovat uživatele do skupin, kde poté dochází k interakci a diskuzím na zadaná témata.

Předposlední kompetence, nazvaná jako občanská, je zaměřena na schopnost empatie, přijímání názorů ostatních, chápání zákonů, práv a povinností, ochranu kultury, zdraví i životního prostředí.⁶³ Tato problematika je často probírána hlavně ve výchově k občanství, a proto úzce souvisí i se sociálními médii. Ta mohou být využita k šíření povědomí o ochraně kulturního dědictví či životního prostředí, a to například pomocí fotografií skrze Instagram. Sloužit mohou i k osvojení prostředků k ochraně psychického i fyzického zdraví jedince, což má souvislost s prevencí rizikových jevů na internetu.

Kompetence pracovní rozvíjí dovednost tvorby produktů za pomoci vhodných prostředků a materiálů, zaměřuje se na plnění zadaných úkolů, dodržování pravidel či ochranu vlastního i cizího zdraví.⁶⁴ Tato kompetence souvisí spíše s praxí, avšak je důležité u žáků rozvíjet i teoretický základ, k čemuž opět napomáhá výchova k občanství a s ní související téma sociálních sítí. S využitím sítí mohou žáci obdržet zadání úkolů a za pomoci platformy je řešit nebo se domlouvat na pravidlech. S kompetencí pracovní úzce souvisí i správné a bezpečné používání počítačů a internetu, a tedy i sociálních sítí.

3.4 Průřezová témata

Stejně jako klíčové kompetence musí být do vzdělávání začleněna i průřezová témata. Těmi se myslí náměty, jež představují neodmyslitelnou součást moderní doby. Jsou to současné problémy, které se celosvětově řeší. Do průřezových témat se řadí šest okruhů, a to konkrétně Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Environmentální výchova a

---

⁶² Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. Praha: MŠMT, 2017, s. 11 [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/aktualne-platne-zneni-rvp-zv>

⁶³ Tamtéž, s. 12.

⁶⁴ Tamtéž, s. 13.

Mediální výchova.⁶⁵ Vzhledem k náplni výchovy k občanství jsou všechna průřezová témata přímo naplňována v rámci výuky, přičemž některá z nich ve větší míře, jiná v míře menší.

Osobnostní a sociální výchova je zaměřena na interakci s druhými, přijímání názorů, porozumění, spolupráci. Součástí je i ochrana před rizikovými jevy.⁶⁶ K naplnění tématu výrazně pomáhá i problematika sociálních sítí, jelikož jejím obsahem je hlavně komunikace.

Výchova demokratického občana i Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech již dle názvu napovídají, že souvisí se zákony, respektováním práv a svobod a úctou k odlišným etnikům.⁶⁷ Obě témata mají spojitost hlavně s politikou a ekonomikou, což jsou oblasti představující nedílnou součást výchovy k občanství. Sociální sítě jsou na tato dvě průřezová témata napojena hlavně z důvodu aktivity různorodých politických i ekonomických subjektů na sítích.

Průřezové téma Multikulturní výchova souvisí s komunikací a respektem k lidským právům všech národů, ras i náboženství. Základní obsah tématu je taktéž součástí výuky výchovy k občanství a za pomoci sociálních médií lze o problematice šířit povědomí u žáků.

Environmentální výchova je důležitou složkou výchovy k občanství. Ochrana životního prostředí je často probírána a sociální sítě opět mohou sloužit k prostředku, jak žáky poučit o třídění odpadu, prevenci znečišťování přírody a dalších důležitých tématech.

Každé zmíněné průřezové téma má určitou spojitost se sociálními sítěmi, ale největší souvislost má Mediální výchova. V Rámcovém vzdělávacím programu je explicitně vyjádřena i souvislost Mediální výchovy s oblastí Člověk a společnost, a tedy i s výchovou k občanství.⁶⁸

Mediální výchova je důležitá hlavně z důvodu značného vlivu médií na jedince v dnešní době. Primárním cílem Mediální výchovy je naučit žáky vyhledávat informace, hodnotit jejich kvalitu a věrohodnost, správně komunikovat a posoudit roli médií v současnosti.⁶⁹ Hlavním předmětem, který je primárně zaměřen na mediální gramotnost, jsou informační a komunikační technologie. Problematika spadá i do výchovy k občanství, a to hlavně do oblasti komunikace a mezilidských vztahů.

---

⁶⁵ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: MŠMT, 2017, s. 125 [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/aktualne-platne-zneni-rvp-zv>

⁶⁶ Tamtéž, s. 127.

⁶⁷ Tamtéž, s. 129-131.

⁶⁸ Tamtéž, s. 137.

⁶⁹ Tamtéž, s. 137-138.

Jak bylo popsáno, výchova k občanství a sociální sítě jsou téměř neoddělitelné složky. Velké množství témat v rámci předmětu není primárně zaměřeno na sociální sítě, ale problematiku lze napojit na většinu vyučovacích hodin. Z tohoto důvodu má smysl se tématem sociálních médií ve výchově k občanství zabývat.

II. Praktická část

4 Vymezení výzkumného problému

První kapitola výzkumné části diplomové práce pojednává nejdříve o popisu cílů výzkumu, jež byly na počátku zkoumání stanoveny a ke kterým celá práce směřuje. Druhá podkapitola vymezuje metody, kterými byl výzkum proveden včetně obecného popisu, výhod a nevýhod dané metody. Následuje podkapitola o vzorku zkoumaných, jež obsahuje charakteristiku školy, na které byl výzkum uskutečněn a popis vzorku žáků, kteří byli součástí šetření. V rámci charakteristiky školy je pojednáno zejména o umístění a vybavení, což jsou proměnné, které mohou ovlivnit průběh výzkumu. Charakteristika žáků se zaměřuje hlavně na jejich celkový počet, počet uživatelů Facebooku a obecnou míru aktivity a znalostí před započítáním výzkumu, tedy další významné proměnné.

4.1 Cíle výzkumu

Sociální sítě jsou v dnešní době hojně využívané zejména žáky základních škol. Z tohoto důvodu se nabízí otázka, co se stane, když se sociální síť přímo zavede do vyučování a s jejím využitím se vede celá vyučovací hodina. Zmíněné naznačuje hlavní cíl praktické části diplomové práce, kterým je zjistit dopad užití sociální sítě na průběh výuky. Jelikož se při pomyslení na sociální síť většině lidí vybaví hlavně Facebook, k výzkumu je využito právě toto světoznámé sociální médium.

Výzkum poukazuje na to, jakým způsobem přímé využití jednoho sociálního média, a to v jedné vyučovací hodině výchovy k občanství, ovlivní průběh a efektivitu výuky. Zkoumána je kázeň, atmosféra hodiny a míra rozdílů mezi klasickou hodinou a výukou se sociálními sítěmi. Rozebrána je také aktivita žáků a snaha podílet se na průběhu výuky, konkrétně kvalita a správnost odpovědí na kladené otázky, udržení pozornosti a plnění zadaných úkolů. Součástí hodin je i rozhovor se žáky, a proto je analyzována ochota sdělit své postoje a názory na problematiku sociálních médií v dnešní době.

Sociální sítě jsou, jak již bylo zmíněno v teoretické části, skvělým nástrojem pro rychlou a snadnou komunikaci a zjišťování informací o nejrůznějších subjektech a institucích. Neslouží pouze k zábavě a hledání informací, ale představují i významný nástroj pro marketing. Dalším cílem práce je tedy poukázat na tuto skutečnost, k čemuž jsou kromě Facebooku využity i webové stránky institucí, které jsou poté porovnány se sítí.

4.2 Výzkumné metody

Jelikož se v provedeném výzkumu nejedná o sběr velkého množství dat, nýbrž o zkoumání efektivity a kvality výuky, je šetření zaměřeno kvalitativně. Co se týče obecného pojednání o kvalitativním výzkumu, vyznačuje se hlavně hlubokým zaměřením na zkoumaný jev a jeho spojením do širších souvislostí. Jedním z dalších znaků kvalitativního druhu výzkumu je i podoba vztahu výzkumníka s jeho respondenty. Zatímco u kvantitativního sběru dat je vztah vzdálený až cizí, u kvalitativního je tomu přesně naopak. Výzkumník má se subjekty blízký vztah a existuje interakce mezi aktéry.⁷⁰ Šetření probíhá s relativně malým počtem zkoumaných v prostředí, kde se nachází každý den a kde se cítí přirozeně. Důležitým záměrem kvalitativního výzkumného šetření je chápat problematiku stejným způsobem jako zkoumaný vzorek. Znamená to, že je zkoumána realita a každodenní záležitosti, přičemž důraz je kladen i na sociální vztahy.⁷¹

Konkrétní metody, kterými je výzkum proveden, jsou pozorování a polostrukturovaný rozhovor.

4.2.1 Pozorování

Pozorováním se rozumí metoda, během které výzkumník sleduje subjekty v jejich prostředí, přičemž se zaměřuje na chování, jednání a průběh vykonávané činnosti. Při pozorování je důležitá reliabilita, tedy spolehlivost šetření. Další nutnost představuje validita, což značí pozorování toho, co přesně má být zkoumáno.⁷² Metoda by měla být přesná a objektivní. Důležitou součástí je i určení jednoznačného cíle, který by měl být pozorováním naplněn a vymezení časového průběhu. Chybět nesmí ani určení pozorovaného subjektu, tedy rozhodnutí, co, případně koho, bude výzkumník pozorovat, a stanovení postupu.⁷³

Co se týče výhod metody, jednou z hlavních je možnost výzkumu subjektů v jejich přirozeném prostředí, tedy tam, kde se cítí uvolněně. Díky této skutečnosti lze pozorovat mnoho jevů, jež mohou nastat, a to bez výrazného zásahu a nutnosti náročné přípravy.

Metoda s sebou přináší i nevýhody, z nichž největší představuje riziko, že výzkumník naruší atmosféru prostředí. Subjekty se kvůli tomu nemusí projevovat stejným

---

⁷⁰ MAŇÁK, Josef, Štefan ŠVEC a Vlastimil ŠVEC. *Slovník pedagogické metodologie*. Brno: Paido, 2005, s. 55-56.

⁷¹ ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007, s. 18.

⁷² CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2016, s. 147.

⁷³ MAŇÁK, Josef, Štefan ŠVEC a Vlastimil ŠVEC. *Slovník pedagogické metodologie*. Brno: Paido, 2005, s. 73-74.

způsobem, jakým se projevují běžně, což značně zkreslí výsledky výzkumného šetření. Existuje i risk nežádoucího zásahu pozorovatele, který naruší objektivitu a změní podmínky pozorování.

Během výzkumného šetření v rámci diplomové práce pozorování probíhalo ve třech třídách druhého stupně základní školy, tedy 7., 8. a 9. ročníku, a to vždy v jedné výukové jednotce. Jednotka probíhala s využitím sociálního média Facebook, přičemž je v práci následně porovnána s klasickou hodinou.

4.2.2 Polostrukturovaný rozhovor

Rozhovor neboli interview je založen na kladení otázek respondentovi, prostřednictvím kterých se zjišťuje jeho znalost, postoje či názory na určitou problematiku. Důležitý znak představuje ústní dotazování mezi tazatelem a respondentem.⁷⁴ Během rozhovoru je třeba držet se jasných pravidel, určit cíl a formulovat jasné a srozumitelné otázky. Významnou roli hraje i dodržení profesionality a kladení dotazů taktním a etickým způsobem.⁷⁵

Existuje několik druhů rozhovoru, z nichž v tomto výzkumu je využitý rozhovor polostrukturovaný. Ten se vyznačuje hlavně předem připravenými otázkami, jejichž struktura však nemusí být přesně dodržena. Při samotném dotazování se tedy počítá i s tím, že se samovolně vytvoří prostor pro doplňující otázky. V některých případech bývají respondenti vyzváni k odůvodnění jejich odpovědí.⁷⁶

Výhodou polostrukturovaného rozhovoru představuje možnost přímého dotazování druhé osoby, přičemž se tazatel může doptávat dle povahy odpovědí respondenta. Další výhodou je i relativně jednoduché zpracování dat, jelikož se nejedná o dotazování velkého množství respondentů.

Za nevýhodu lze považovat nutnost přípravy srozumitelných dotazů, jež musí souviset se zkoumanou problematikou. Otázky musí také zjišťovat vše potřebné pro výzkum.

V rámci konkrétního výzkumu proběhl polostrukturovaný rozhovor s vyučující výchovy k občanství na druhém stupni základní školy. Z důvodu kapacity základní školy a nízkého počtu pedagogů nebylo možné rozhovor uskutečnit s dalšími respondenty. Vyučující byla přítomna během všech vyučovacích jednotek, a tudíž si na problematiku vytvořila vlastní náhled, který byl poté zjišťován formou rozhovoru.

---

⁷⁴ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2016, s. 176.

⁷⁵ MAŇÁK, Josef, Štefan ŠVEC a Vlastimil ŠVEC. *Slovník pedagogické metodologie*. Brno: Paido, 2005, s. 49.

⁷⁶ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2016, s. 177.

Cílem rozhovoru je ukázat úhel pohledu druhé osoby, tedy vyučující, na problematiku využití sociálních sítí během vyučování, a podpořit tak získané výsledky výzkumného šetření.

4.3 Charakteristika výzkumného vzorku

Výzkumné šetření bylo provedeno na Základní škole Archlebov, což je malá vesnická škola s rodinnou atmosférou. Na škole je vzdělávání realizováno v devíti ročnících, přičemž každý ročník má pouze jednu třídu. Z důvodu nízkého počtu žáků probíhá výuka v některých ročnících sloučeně, a to většinou ve vybraných vyučovacích hodinách.

Co se týče vybavení školy a podmínek, přestože se nejedná o školu velkého rozsahu, je vybavena velmi moderně. Součástí instituce jsou počítače v počítačové učebně a interaktivní tabule, jež představují hojně využívané pomůcky ve výuce. Ve všech prostorách školy je přístup k internetu, což značně pomohlo během uskutečnění výzkumu.

Dle školního řádu mají žáci povoleny mobilní telefony jen o velké a obědové přestávce, jinak je užívání zakázáno, avšak záleží také na pokynech konkrétního vyučujícího. Pokud potřebuje mobilní zařízení ve výuce využít, může to povolit, což byl případ při tomto výzkumu.

Výzkum proběhl v 7., 8. a 9. ročníku. Tyto třídy byly vybrány hlavně kvůli vyššímu věku, a tudíž i větší pravděpodobnosti, že mají profil na Facebooku. Počítalo se i s tím, že starší žáci se umí na sítích i na internetu lépe orientovat. Z důvodu povahy tématu byla také větší probabilita porozumění problematice a zapojení se do sdělování názorů.

Pro lepší přehlednost údajů jsou jednotlivé ročníky, počty žáků a obecná charakteristika shrnuty do tabulky (viz Tabulka č. 1). Obecnou charakteristikou ročníku je myšlena celková atmosféra a míra aktivity před započítáním výzkumného šetření. Zmíněné bylo zjištěno během klasické výuky a od ostatních pedagogických pracovníků základní školy.

Ročník	Počet žáků	Počet chlapců	Počet dívek	Počet uživatelů Facebooku	Obecná charakteristika ročníku
7. ročník	14	6	8	7	velmi šikovný, spořádaný, ve výuce aktivní, někdy až příliš klidný
8. ročník	5	3	2	5 (všichni)	pracovitý, aktivní, bezproblémový, rodinná atmosféra
9. ročník	6	4	2	6 (všichni)	horší kázeň a aktivita, žáci znudění, bez snahy, někteří absolvovali reparát

Tabulka č. 1 - Charakteristika zkoumaných ročníků

Jelikož v 7. ročníku měla Facebook pouze polovina žáků, třída pracovala ve dvojicích, případně trojicích. V každé skupině měl alespoň jeden člen Facebook.

Co se týče 8. a 9. ročníku, původním záměrem bylo výzkum realizovat v každém ročníku odděleně, avšak vzhledem k malému počtu žáků výchova k občanství probíhala propojeně. I přesto jsou ale výsledky výzkumu analyzovány zvlášť, jelikož každá třída má vlastní specifika, která ovlivňují průběh výuky.

Účet na sociální síti měl ve vyšších ročnících každý žák, avšak výuka probíhala ve stejném uskupení jako v 7. ročníku, tedy ve dvojicích a trojicích, aby byly zaručeny podobné podmínky výzkumu.

Respondentem polostrukturovaného rozhovoru byla vyučující ženského pohlaví ve věku od 35 do 40 let. Z důvodu zachování anonymity není uváděn přesný věk respondentky. Ze stejného důvodu je pro účely výzkumu použito fiktivní jméno Anna.

5 Průběh výzkumného šetření

Druhá kapitola praktické části diplomové práce pojednává o popisu samotného průběhu výzkumu. Nejdříve je vymezen průběh přípravy na výzkumné šetření. Následuje deskripce konkrétních vyučovacích hodin spolu s organizací výuky, přičemž jsou podkapitoly děleny dle ročníků, kde byl výzkum uskutečněn.

Co se týče konkrétní aktivity se sociálními sítěmi ve výchově k občanství, bylo vybráno vyhledávání zadaných informací k tématu vyučovací hodiny na Facebooku. Součástí bylo i zjišťování podobných informací na webových stránkách, a to za účelem porovnání rychlosti a přístupnosti k údajům.

5.1 Příprava na výzkum

Příprava na výzkumnou část práce spočívala hlavně v organizaci výuky. Nejdříve proběhla domluva s vyučující ročníků, jež byla bez problémů.

Dále následoval výběr témat vyučovacích hodin. Kritérium výběru představovala zčásti míra spojitosti daného učiva se sociálními médii, avšak podstatná byla hlavně korespondence s tematickým plánem školy. Jelikož učivo bylo vybráno dle tematického plánu, lze konstatovat, že sítě se dají propojit s většinou učiva.

Po výběru učiva bylo důležité zajistit přístup k počítačové učebně. Bohužel se vyskytl problém ve formě nedostupnosti počítačové učebny pro 7. ročník, avšak ten se vyřešil uskutečněním výuky ve kmenové třídě s využitím interaktivní tabule a mobilních telefonů žáků. Telefony jsou ve školním řádu zakázány s výjimkou velké a obědové přestávky, avšak po domluvě byly povoleny. Výzkum v 8. a 9. ročníku proběhl dle plánu v počítačové učebně.

Na předchozí stupeň přípravy navazovalo i upozornění žáků 7. ročníku, ať si příští hodinu přinesou mobilní telefony či tablety. Dále bylo zjišťováno, kolik žáků v ročnících vlastní profil na Facebooku. S ohledem na tuto skutečnost se rozhodlo, že aktivita proběhne ve dvojicích a trojicích, v rámci kterých budou spojeni žáci s Facebookem a telefonem a ti, co ho nemají. Je nutno zmínit, že žáci nebyli informováni o konání výzkumu z důvodu možného ovlivnění výzkumného šetření.

Poslední krok přípravy představoval sepsání struktury výuky a vytvoření materiálů pro vyučovací hodiny včetně plánování polostrukturovaného rozhovoru.

5.2 Organizace výzkumu v 7. ročníku

Nejdříve je popsán průběh výuky v 7. ročníku. Organizace je dělena do úvodu, který pojednává o zařazení hodiny do rozvrhu, učivu, učebně a rozehrátí. Následuje samotný popis aktivity, po němž je pojednáno o reflexi práce a závěru vyučovací hodiny.

5.2.1 Úvod

Výuková jednotka v 7. ročníku měla 45 minut a proběhla ve středu jako pátá hodina v rozvrhu. Jak již bylo zmíněno, z důvodu nedostupnosti počítačové učebny bylo nutné výuku realizovat ve kmenové třídě, avšak vzhledem k vybavení interaktivní tabulí i internetem nenastal větší problém.

V ročníku měla účet na Facebooku přesně polovina, tedy sedm žáků ze čtrnácti, a proto třída pracovala ve dvojicích a trojicích. Ne všichni vlastnili mobilní telefony, na kterých by aktivita proběhla. Záležitost byla vyřešena použitím interaktivní tabule, na kterou byly promítnuty snímky obrazovky Facebooku, jež představovaly stěžejní součást aktivity, a webové stránky. To sloužilo nejen žákům, kteří neměli vlastní mobilní telefony, ale pomohlo to i těm, pro něž bylo obtížné orientovat se na Facebooku a webu.

Co se týče tématu hodiny, dle plánu musel ročník probrat učivo s názvem Komunikace a masmédiá z celku Život mezi lidmi, což představovalo vhodné téma vzhledem k povaze výzkumu. Konkrétně se pojednávalo o rozdílech mezi seriózními a bulvárními médii.

Vyučovací hodina započala rozehrátím, jež spočívalo v kladení dotazů pro třídu. Otázky byly soustředěny nejen na míru využívání Facebooku žáky, ale i na masmédiá a jejich druhy. Jeden z dotazů také zjišťoval, která média žáci sledují na Facebooku. Účelem rozehrátí bylo připravit žáky na téma hodiny.

5.2.2 Aktivita s využitím Facebooku

Po rozehrávacích otázkách následovala samotná aktivita, tedy vyhledávání informací na Facebooku. Žáci dostali pracovní list s úkoly, který vyplňovali (viz Příloha č. 1). Pracovní list byl vybrán hlavně z důvodu zamezení chaosu. Třída měla úkoly před sebou a díky psaní odpovědí na papír lépe probíhala reflexe práce.

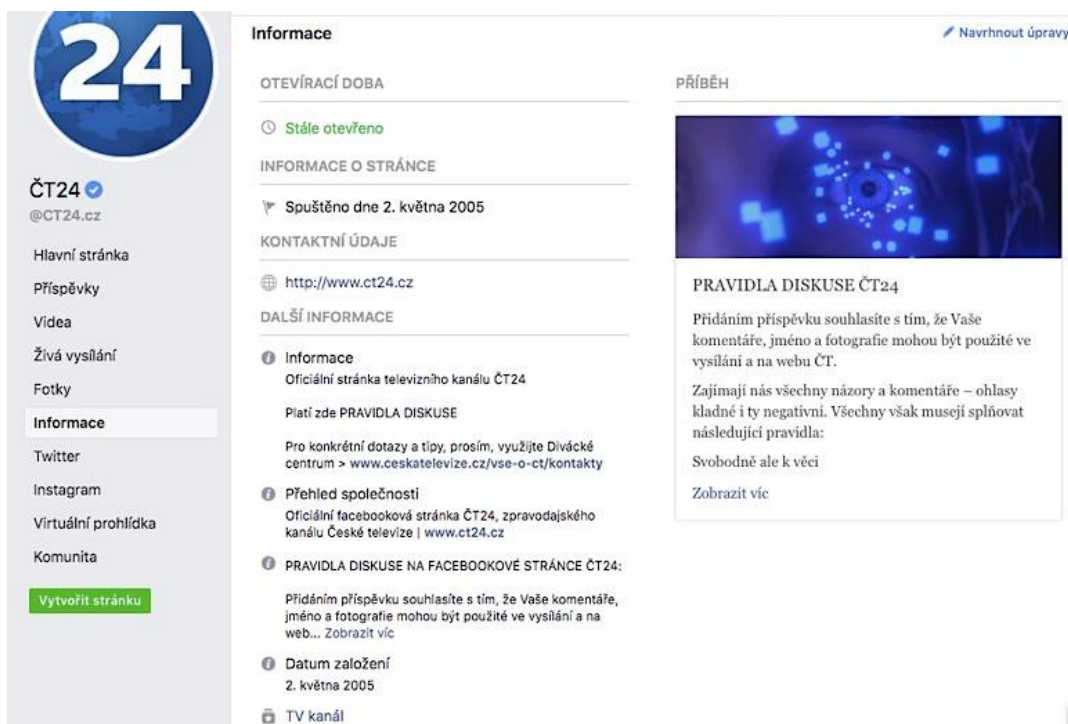
Jako pomůcka pro žáky, kteří se obtížně orientovali na Facebooku, byly na interaktivní tabuli promítány snímky obrazovky Facebooku (viz Obrázek č. 1, 2, 3 a 4).

Žáci nejdříve hledali tři média, tedy noviny či televizní kanály, která mají facebookovou stránku. Účelem prvního úkolu bylo navodit atmosféru celé aktivity a nechat žáky, aby sami

vyhledali některé médium. Existovala zde velká pravděpodobnost, že žáci najdou média, která budou součástí dalších úkolů, čímž byla zaručena vzájemná návaznost úkolů.

Druhým úkolem bylo najít facebookovou stránku zpravodajského kanálu ČT24, zjistit počet fanoušků a sepsat údaje, které se nachází v záložce s názvem Informace. V rámci záložky žáci hledali datum založení, kontakty či další specifika dané stránky. Pro lepší představu jsou přidány fotografie pořízené z Facebooku, jež byly pro žáky promítnuty na tabuli jako forma pomůcky (viz Obrázek č. 1).

Obrázek č. 1 - Informace o facebookové stránce ČT24 (Zdroj: Facebook ČT24)

Následoval úkol, který byl zaměřen na jednu zprávu, kterou stránka sdílela. Žáci si vybrali jakoukoliv zprávu a posuzovali její důležitost (viz Obrázek č. 2). Poté volbu zdůvodnili.

Obrázek č. 2 - Zpráva sdílená stránkou ČT24 (Zdroj: Facebook ČT24)

Jak již bylo nastíněno, kromě Facebooku bylo součástí aktivity také hledání webové stránky, což představovalo další úkol. Žáci na webové stránce ČT24 posuzovali zejména první dojem, přehlednost a možnosti kontaktu s veřejností, přičemž tyto aspekty porovnávali s facebookovou stránkou.

Druhý subjekt představoval bulvární deník Blesk. Úkoly byly sestaveny identicky, aby žáci viděli přesné rozdíly mezi dvěma zcela odlišnými druhy médií. Nejdříve žáci hledali údaje na facebookové stránce Blesku, počty fanoušků, informace a důležitost vybrané sdílené zprávy (viz Obrázek č. 3 a 4). Po Facebooku opět následoval pohled na webovou stránku Blesku a porovnání se stránkou facebookovou.

Blesk.cz ✓
@Blesk.cz

Hlavní stránka
Obchod
Příspěvky
Informace
Fotky
Videa
Livestream
Komunita
Události
Skupiny

Vytvořit stránku

Informace Navrhnout úpravy

INFORMACE O FIRMĚ

Založeno dne 2009

Mise
Pravidelně se věnuje servisním tématům jako je cestování, zdraví, vše pro ženy, auto-moto, vzdělávání a bydlení, které jsou plné rad a doporučení.

Sobotní příloha je souhrnem nejzajímavějších událostí týdne ve společnosti.

KONTAKTNÍ ÚDAJE

Volat 724 014 586

m.me/Blesk.cz

http://www.blesk.cz

DALŠÍ INFORMACE

- Informace**
BLESK.cz - Síla na vaší straně
- Přehled společnosti**
Deník Blesk byl založen v roce 1992 a od roku 2002 je nejprodávanějším a nejčtenějším celostátním deníkem v České republice.
- https://twitter.com/blesk_online
- Datum založení**
2009
- Web

Významné události
2017 • Už je nás 100 000, děkujeme!

Obrázek č. 3 - Informace o facebookové stránce Blesk.cz (Zdroj: Facebook Blesk.cz)

Blesk.cz
Včera v 16:13 · 🌐

Krásný pár! ❤️

ISPORT.BLESK.CZ

Odtajněno! První foto z Nadalovy svatby. Jak mu to s dětskou láskou slušelo?

📘 O tomto webu

Obrázek č. 4 - Zpráva sdílená stránkou Blesk.cz (Zdroj: Facebook Blesk.cz)

5.2.3 Reflexe práce a závěr

Po stěžejní části celé vyučovací hodiny následovala reflexe práce, což je důležitý krok, jenž slouží k uvědomění si smyslu celé aktivity. V rámci reflexe se probíraly informace, jež žáci našli. Podstatou bylo porovnat ČT24 a Blesk z hlediska sdíleného obsahu, ale i vzhledu reprezentačních profilů na Facebooku a webových stránek. Konverzace se žáky pokračovala srovnáním seriózního a bulvárního média, a to s odkazem na předešle probrané rozdíly. Dalším rozebraným aspektem bylo porovnání rychlosti, s jakou lze najít stránku facebookovou a webovou a výhody Facebooku pro tisk a televizní kanály z hlediska marketingu a propagace. Cílem bylo ukázat žákům, že sociální sítě jsou informačním a zábavným místem, avšak lze je využít i k mnoha dalším účelům.

Po reflexi konkrétní aktivity proběhla konverzace se žáky o problematice Facebooku a sociálních sítí obecně, což je důležitá součást výuky, ve které se sítě využívají. Vedle značných výhod sítí je totiž třeba mít na paměti nebezpečí a šířit prevenci o rizikových jevech na internetu. Forma konverzace byla vybrána hlavně proto, aby žáci měli prostor pro vyjádření vlastních názorů a postojů, také aby si sami uvědomili množství výhod a nevýhod sítí bez nutnosti pouhého poslouchání výkladu vyučující.

Co se týče časového hlediska, jednotlivé kroky byly naplánovány tak, aby vše vyšlo do 45 minut, přičemž největší prostor byl vyhrazen pro samotnou aktivitu, tedy vyhledávání informací. Na rozehrání bylo vyhrazeno přibližně 5 minut, jelikož se jednalo pouze o několik dotazů, aktivita proběhla během 25 minut a závěrečná reflexe a rozhovor se žáky zbylých 15 minut.

5.3 Organizace výzkumu v 8. a 9. ročníku

Kromě 7. ročníku proběhlo šetření také v 8. a 9. ročníku. Podkapitola o organizaci druhého šetření je dělena stejně jako kapitola předchozí. Počíná se úvodem a rozehráním, dále aktivitou a na závěr je pojednáno o reflexi.

5.3.1 Úvod

Jak již bylo zmíněno, výuka probíhala sloučeně, a to v pátek jako pátá hodina v rozvrhu. Přestože ročníky mají výuku výchovy k občanství dvouhodinovou, tedy 45 minut a 45 minut, šetření proběhlo pouze v časovém rozmezí 45 minut. Důvodem bylo zajistit podobné podmínky jako v předchozím ročníku. Výuková jednotka se konala v počítačové učebně s

využitím počítačů. Účet na Facebooku měli všichni žáci, avšak práce proběhla ve dvojicích a trojicích, a to opět za účelem stejných podmínek jako v 7. ročníku.

Jako učivo byly zvoleny politické strany, které patřily do celku Základy politiky. Hodina byla konkrétně zaměřena na české politické strany, propagaci jejich programu a kontakt s voliči.

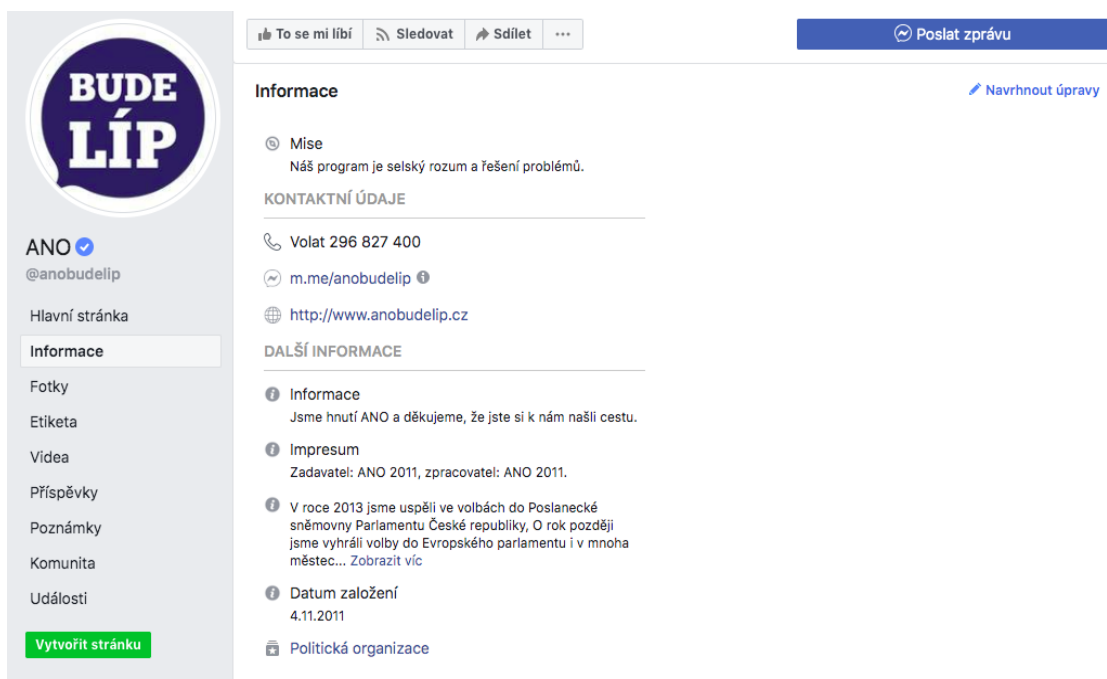
Výuka odstartovala krátkým rozehráním formou dotazů pro třídu, jež byly orientovány na pojem politická strana, konkrétní jména českých politických stran a zjištění, zda někdo ze třídy sleduje politickou stranu na Facebooku.

5.3.2 Aktivita s využitím Facebooku

Organizace stěžejní části výukové jednotky, tedy aktivity spočívající ve hledání informací k tématu hodiny na Facebooku, byla téměř identická jako v předchozím ročníku. Třída opět dostala list s úkoly (viz Příloha č. 2), který sloužil jako opora pro vyhledávání informací. Pro lepší představu jsou k úkolům opět přiloženy fotografie z Facebooku.

Prvním úkolem bylo najít tři jakékoliv politické strany, které mají založenou facebookovou stránku, což naznačilo, kam bude celá aktivita směřovat.

Následovala analýza Facebooku politické strany ANO. Žáci nejdříve zjišťovali počet fanoušků stránky a údaje, jež lze vyčíst ze záložky s názvem Informace (viz Obrázek č. 5).

Obrázek č. 5 - Informace o facebookové stránce ANO (Zdroj: Facebook ANO)

V rámci hledání byla zařazena i část o fotografiích, jelikož právě ty představují významný nástroj, kterým může politická strana propagovat svůj program. Úkol žáků spočíval ve zjišťování, jaké fotky strana zveřejňuje a kdo se na snímcích nejčastěji objevuje (viz Obrázek č. 6).

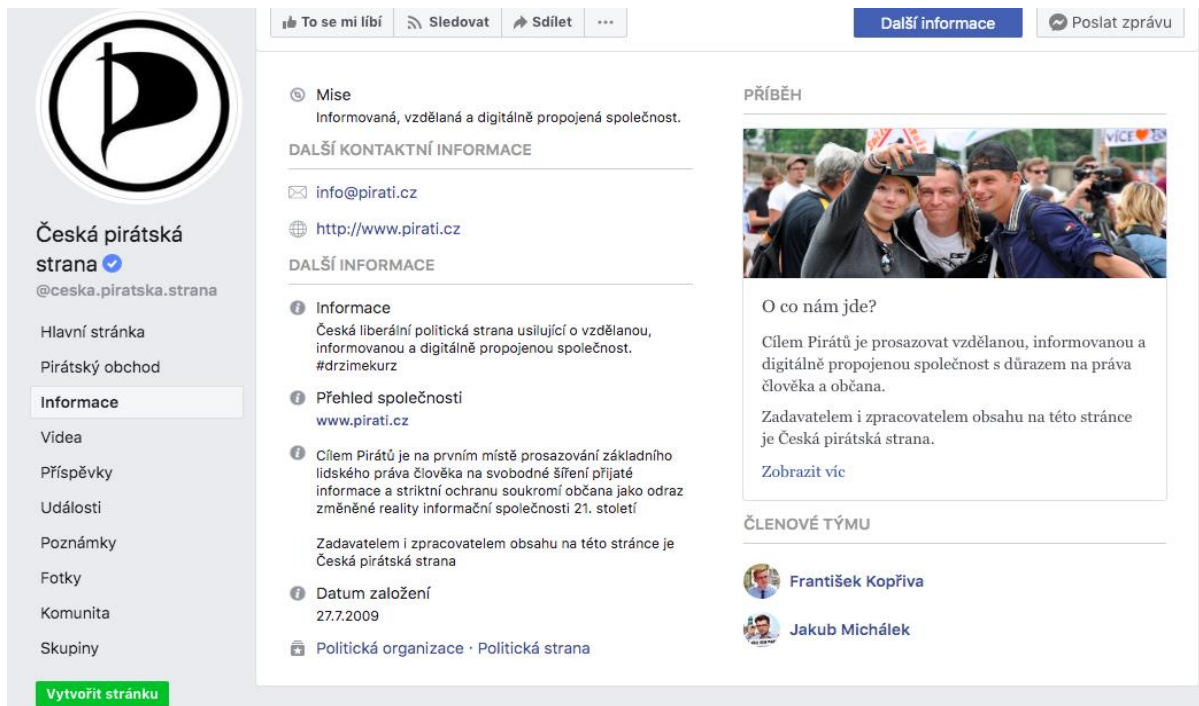

Obrázek č. 6 - Fotografie sdílené stránkou ANO (Zdroj: Facebook ANO)

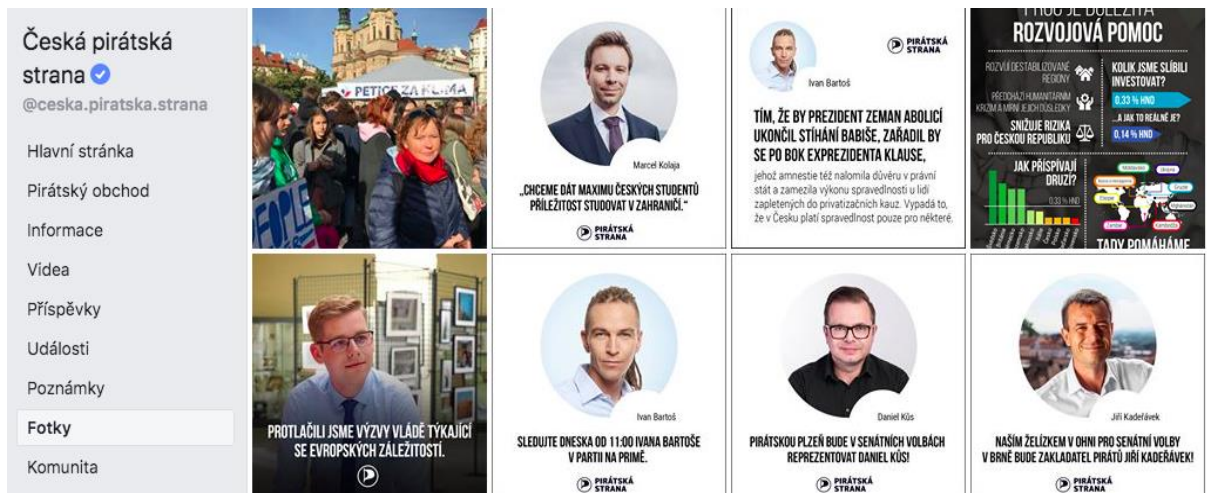
Úkol, který byl zařazen po Facebooku, představovaly opět webové stránky. Zde třída porovnávala přehlednost, přístupnost stránek a celkově dojem, který na nich stránka zanechala. Součástí úkolu s webovou stránkou bylo i pojednání o různých způsobech, jakými může být politická strana skrze web v kontaktu se svými voliči.

Žáci zjišťovali informace o druhé známé české politické straně, jíž je Česká pirátská strana. Úkolem bylo znovu pojednat o množství fanoušků stránky, údajích ze záložky Informace a typech fotografií, které jsou zveřejněny (viz Obrázek č. 7 a 8).

Po Facebooku opět následovala analýza webových stránek Pirátů a její porovnání s Facebookem z hlediska vzhledu a možnostech kontaktu s veřejností.

Obrázek č. 7 - Informace o facebookové stránce České pirátské strany (Zdroj: Facebook České pirátské strany)

Obrázek č. 8 - Fotografie sdílené stránkou České pirátské strany (Zdroj: Facebook České pirátské strany)

5.3.3 Reflexe práce a závěr

Reflexe celé aktivity spočívala v konverzaci se žáky, tedy ve stejné metodě jako u předchozího ročníku. Započala shrnutím informací, které žáci našli a porovnáním stránek ANO a České pirátské strany. Probírány byly i přínosy sociálních sítí pro kampaně politických stran a cesty, kterými mohou strany ovlivnit voliče. Další téma představovalo srovnání Facebooku a webových stránek z hlediska možnosti komunikace s veřejností a přehlednosti. Nechybělo ani pojednání o obecných výhodách a nevýhodách sítí a možných rizicích, která jdou s internetem ruku v ruce, přičemž zdůrazněna byla především kyberšikana.

Z pohledu časového rozložení probíhalo rozehřátí přibližně počátečních 5 minut. Aktivita na počítačích byla naplánována na 25 minut, reflexe práce a konverzace se žáky na 15 minut. Časově byla výuka plánována stejně jako u 7. ročníku, aby bylo poté možno porovnat, za jak dlouho se jednotlivé etapy v různých ročnících stihly.

6 Popis výsledků výzkumu

Kapitola o výsledcích výzkumného šetření je zaměřena na pojednání o tom, jaký efekt mělo zařazení sociální sítě Facebook do výuky. Ke zmíněnému byla užita metoda pozorování. Kritéria popisu představují zejména atmosféra vyučovacích hodin, kázeň, míra aktivity a podílu na výuce. Kapitola je členěna dle jednotlivých ročníků, přičemž nejdříve se pojednává o sedmém ročníku. Osmý a devátý ročník je, i přes skutečnost, že výuka probíhala spojeně, analyzován zvlášť. Důvodem je fakt, že různé ročníky mají odlišné charakteristiky žáků a celkově atmosféru, což jsou proměnné, jež mohou výsledky výzkumu ovlivnit.

6.1 Výsledky v 7. ročníku

Celková atmosféra v 7. ročníku byla velmi příjemná. Rozehřátí proběhlo v pořádku, žáci se zapojovali a odpovídali na otázky. Před začátkem samotné aktivity s Facebookem žákům chvíli trvalo, než si sedli do dvojic a trojic a nachystali se. Již na počátku bylo vidět, že se žáci na výuku těší. Při rozdávání pracovních listů s úkoly se někteří ptali, zda již mohou vytáhnout z tašek mobilní telefony. Jakmile se třída nachystala a úkoly byly rozdány, vše probíhalo dle plánu.

Co se týče kázně, nejdříve byl ve třídě hluk, a to hlavně z důvodu přesouvání žáků do skupin. Žáci věděli, že se budou využívat mobilní telefony, a proto byli nadšení a chtěli začít co nejdříve. Při práci se hluk změnil spíše na šum, když skupinky diskutovaly o zadaných úkolech. Nastalo pár momentů, kdy někteří jedinci neplnili úkoly. Na Facebooku se věnovali jiným věcem, avšak po napomenutí se navrátili zpět k probíranému tématu. Kontrola žáků byla velmi obtížná, jelikož na mobilních telefonech je těžké rozeznat, čemu se žáci právě věnují.

Během aktivity byla kázeň značně lepší než v průběhu reflexe a diskuze. Žáci v rámci závěrečné fáze hodiny vykřikovali, mluvili jeden přes druhého, protože chtěli rychle sdělit svůj názor, a proto museli být výrazně usměrněni. Celkově ale nenastaly vážnější problémy a nepadaly větší kázeňské tresty.

Žáci byli celkově aktivní, na dotazy odpovídali kreativně a se zájmem. Při aktivitě s Facebookem se většina třídy soustředila. Na dotazy často odpovídali ti samí jedinci, a to většinou chlapci, někteří nemluvili vůbec. Pokud byl vyvolán konkrétní žák, jeho zodpovězení sice nebylo rychlé, ale nenastal problém. Některé odpovědi přicházely i od žáků, jež v klasické hodině nebyli příliš aktivní nebo měli slabou kázeň. Příjemným překvapením tedy byla píle a snaha i těch, kteří byli v klasické hodině tišší a nezapojovali se.

Průběh výukové jednotky, a zejména aktivity s Facebookem, měl pomalejší ráz. Bylo třeba více kontrolovat skupiny a případně radit s orientací na Facebooku. Důvodem byl zejména nižší počet žáků, kteří na Facebooku vlastní aktivní profil. Ve výuce se vše stihlo a končilo se se zvoněním.

6.2 Výsledky v 8. ročníku

Jak bylo dříve nastíněno, výuka osmého ročníku proběhla zároveň s ročníkem devátým, avšak každý ročník je v kapitole analyzován jednotlivě.

Vyučovací hodina proběhla bez enormních problémů. Atmosféra nebyla napjatá, nýbrž poklidná a přívětivá, tedy stejná jako v předchozím ročníku. Zpočátku opět vládl mírný chaos, a to hlavně, než byly zapnuty počítače, žáci se posadili do skupin a přihlásili se na Facebook.

Kázeň se taktéž držela na relativně dobré úrovni, třída nevyrušovala a plnila zadané úkoly bez jakýchkoliv připomínek. Žáci úkoly plnili poctivě a hbitým způsobem, třída pracovala automaticky a byla rychle hotová. Právě poslední skutečnost zapříčinila to, že většina osmého ročníku byla s prací hotova mnohem dříve než žáci z devátého ročníku. Jelikož byli ale žáci z osmého ročníku ukázněni, a to i v klasické hodině, nedošlo k výrazné změně průběhu výuky. K zamezení hluku ve třídě žáci s dokončenými úkoly museli vypnout Facebook a kontrolovat si pracovní listy.

Co se týče podílu žáků na závěrečné reflexi a diskuzi, osmý ročník se sice mírně zapojoval, avšak ne nijak výrazně. V ročníku bylo pouze pět žáků, ale nemluvili úplně všichni, spíše diskutovali stále ti stejní jedinci. To bylo v jisté míře překvapením, jelikož osmý ročník byl v klasických hodinách velice aktivní.

6.3 Výsledky v 9. ročníku

Z hlediska atmosféry lze hovořit o téměř identickém průběhu jako u osmého ročníku, jelikož se jednalo o propojenou vyučovací hodinu. Žáci se chovali přátelsky a snažili se plnit zadané úkoly. Hlučnější průběh hodiny, který byl víceméně přítomen ve všech ročnících, byl z většiny zapříčiněn hlavně devátým ročníkem, avšak nejednalo se o výraznější narušení průběhu výuky.

Co se týče kázně při aktivitě, někteří žáci nedělali to, co bylo zadáno, komunikovali, psali si mezi sebou a sledovali odlišné facebookové stránky, než byly v úkolech. Přesto ale jediným trestem, kromě napomenutí, bylo přesazení žáka, jenž se bavil se spolužákem.

Výuka probíhala na počítačích, což výrazně pomohlo k lepšímu monitorování průběhu výuky. Jelikož jsou obrazovky počítačů mnohem větší než mobilní telefony, bylo jednodušší kontrolovat plnění úkolů a témata, kterým se třída na Facebooku věnovala. To je jistě pozitivní poznatek z výuky.

Přes mírné kázeňské problémy byla vidět význačná snaha. Žáci devátého ročníku byli sice v plnění úkolů pomalejší než osmý ročník, ale nakonec vše zvládli bez potíží.

Za překvapení lze považovat podíl žáků devátého ročníku na diskuzi v závěru hodiny, který byl velmi vysoký. Třída měla ve škole pověst spíše v negativním slova smyslu, avšak všichni se hlásili, odpovídali na dotazy a sdělovali své názory. Celkově se zapojovali více než osmý ročník, což ukázalo, že výuka žáky bavila. Dle názorů třídy byla pro žáky tato forma výuky něčím novým a zábavným.

Výuka proběhla rychleji než v 7. ročníku, a proto byl větší čas věnován závěrečné diskuzi ohledně sociálních sítí.

7 Závěry z výzkumu a doporučení pro pedagogy

Poslední kapitola praktické části diplomové práce je zaměřena na celkové shrnutí výzkumu. Okomentována je zejména míra efektivity vyučovacích hodin, ve kterých se vyskytlo užití sociální sítě Facebook. Tyto hodiny jsou srovnány s klasickými hodinami. Dále je rozebrán vliv proměnných na výsledky výzkumného šetření, což se týče lokace školy, obecné charakteristiky ročníků a podílu dívek a chlapců v ročnících.

Další důležitým bodem šetření byl polostrukturovaný rozhovor, a proto jsou v kapitole analyzovány i odpovědi vyučující z rozhovoru, jež jsou propojeny s výsledky z pozorování. Vlastní otázky rozhovoru jsou součástí přílohy s číslem 3, detailní přepis rozhovoru ve čtvrté příloze.

Součástí kapitoly je i doporučení pro výuku, tedy pojednání o nejvýznamnějších poznatcích z celého výzkumu, a rada pro pedagogy, kteří mají zájem o užití sociálních sítí při vyučování výchovy k občanství. Pro lepší orientaci jsou některé pasáže vyznačeny tučně.

7.1 Celková efektivita

Nelze jednoznačně určit, zda zařazení sociální sítě do výuky výchovy k občanství pouze zvýšilo její efektivitu. Důvodem je hlavně skutečnost, že přestože ve většině ohledů byla vidět **pozitivní změna**, naproti tomu stálo pár momentů, které ovlivnily výuku spíše negativním způsobem.

Co se týče kladných poznatků z výuky, v porovnání s klasickou hodinou byli žáci **aktivnější**, a to v každém ročníku. Žáci se **zapojovali** do diskuze, nebáli se říct svůj **názor** a někteří sami od sebe zmínili, že se jim **výuka líbila**. Pozitivem je, že ročníky nemusely být nuceny do aktivity, nýbrž projevovaly **vlastní iniciativu** a snahu splnit zadané úkoly. V klasických hodinách sice taktéž nebyly masivní potíže s aktivitou, avšak neprojevovala se tak silně jako u výuky s užitím Facebooku. Důvodem může být hlavně to, že sociální sítě jsou pro žáky lákavé, avšak ve škole je kvůli školnímu řádu nemohou příliš, nebo vůbec, využívat. Pokud se tedy některá ze sítí do výuky zařadí, žáci jsou automaticky aktivnější a živější.

Pojednání o vyšší míře aktivity je patrné i v odpovědích v rozhovoru, kdy vyučující zmiňuje, že ročníky byly více aktivní než v klasické výuce. Žáci chtěli sdílet názory na problematiku, a to někdy až příliš. Jak sama pronesla: „*Někdy dokonce chtělo mluvit více žáků najednou.*” (vyučující Anna) Paní učitelka se zmínila i o ochotě plnit úkoly, kdy viděla, že žáci „*jsou nadšení a ochotní pracovat na zadaných úkolech.*” (vyučující Anna)

Výukové jednotky byly **efektivnější** v porovnání s klasickými i z hlediska **zájmu o témata**. Facebook je pro žáky blízký, což napomohlo k **propojení** důležitých témat, tedy masmédií a politických stran, se známým prostředím. Přirozenost a důležitost počítačů pro žáky vyzdvihla i vyučující při rozhovoru. Zmínila, že „*počítače jsou pro děti v dnešní době přirozené, podporují větší samostatnost a schopnost orientovat se v problémech. Mohou děti naučit umět si najít potřebné informace, a to se v občance hodí.*” (vyučující Anna)

Efektivita se z hlediska **snahy a zájmu** silně **zvýšila** a žáci si výuku užili, což také sami od sebe sdělili po hodině.

Negativní vliv na efektivitu výuky měla **kázeň**, která byla ve srovnání s klasickými hodinami značně **horší**, a to hlavně v 7. a 9. ročníku. Využití Facebooku v hodině bylo pro žáky nové a všichni byli nadšení, což způsobilo **chaotický počátek** výukových jednotek a jejich poměrně **hlučný průběh**, což komentovala i vyučující v rámci rozhovoru. Sdělila, že problémem byla i „*menší pozornost*”. (vyučující Anna) Možnost přístupu na sociální sítě často způsobila neplnění zadaných úkolů a hledání informací mimo témata. Někteří si psali na Facebooku mezi sebou. Podobný pocit měla i vyučující, kdy v rozhovoru uvedla, že „*kázeň se hodně lišila, toho jste si určitě všimla i sama. Třídy byly hlučnější a zpočátku mírně chaotické.*” (vyučující Anna) Zmínila značnou nevýhodu, která mohla mít vliv na efektivitu, a to konkrétně: „*Některé děti se snaží mít vše udělané co nejrychleji, aby se pak mohli věnovat i jiným věcem mimo zadané téma – třeba si psát mezi sebou.*” (vyučující Anna)

Jak již bylo zmíněno, v 7. ročníku bylo udržení kázně značně obtížnější z důvodu využívání mobilních telefonů místo počítačů. Na malých obrazovkách telefonů nebylo lehké odlišit, zda žáci vyhledávají informace k tématu. V 8. a 9. ročníku lépe fungovala kontrola plnění úkolů díky větším monitorům a umístění nábytku. I to mělo na efektivitu výrazný vliv.

Výuka by z hlediska kázně mohla fungovat efektivněji za předpokladu, že využití Facebooku by bylo **realizováno častěji**, čímž by si žáci zvykli. Počáteční nadšení by také mírně opadlo. Bylo by nutné zavést **přísnější pravidla** a za porušení udělovat **sankce**. Žáci by si měli uvědomit, že Facebook ve výuce neslouží k zábavě, nýbrž ve školním prostředí představuje prostředek ke vzdělávání.

Celkově lze říci, že ve výuce **převažovaly kladné aspekty**, jež pomohly se **zvýšením efektivit**. Těmi byla hlavně aktivita, snaha, zájem o téma a podíl na diskuzi. Naproti tomu byla efektivita **snížena horší kázní, pozorností** žáků a občasným **neplněním úkolů**. Zmíněné by bylo možné ve větším časovém rozmezí zlepšit a efektivita by tak výrazně vzrostla.

7.2 Vliv proměnných na výzkum

Na výsledky výzkumného šetření mělo bezpochyby značný dopad několik proměnných. První z nich mohla být charakteristika základní školy. Jelikož se jednalo o vesnickou školu malého rozsahu, vybavení bylo sice moderní, ale odpovídalo povaze školy. Tím je myšlen například počet počítačů a počítačových učeben. Kvůli existenci jedné menší počítačové učebny, jež byla často nedostupná, nebylo možné uskutečnit všechny hodiny na počítačích, což mohlo mít vliv na výsledky výzkumu. To se týče již zmíněných problémů s kontrolou práce žáků, kteří místo počítačů museli pracovat na mobilních telefonech.

Pozitivní vliv na výzkum měla zajisté lokace školy na vesnici. Pro žáky bylo užití Facebooku a mobilních telefonů ve výuce mnohem vzácnější než pro ty ve větších městech. Tento fakt pomohl k vysoké aktivitě a snaze podílet se na vypracování úkolů. Na druhé straně zmíněné nadšení mohlo být důvodem pro hlučnější průběh hodin.

Umístění základní školy ve vesnickém prostředí mělo zajisté vliv i na počet žáků, kteří vlastnili profil na Facebooku, a to konkrétně v 7. ročníku. Zde síť užívala pouze polovina, což představovalo mírné překvapení. V dnešní době se zdá, že již děti od prvního ročníku základní školy tráví svůj čas na sociálních sítích. Menší počet uživatelů sítě v ročníku způsobil nižší míru orientace na sítích a s tím související pomalejší průběh hledání informací. Žáci 7. ročníku tudíž potřebovali mnohem více rad než ostatní ročníky.

Kromě umístění školy měla vliv na výzkum i charakteristika jednotlivých ročníků a celková atmosféra před výzkumem. 7. a 8. ročník byly bezproblémové třídy i v klasických hodinách, což ovlivnilo i hodiny se sociální sítí, kde taktéž nenastaly potíže. 9. ročník měl spíše horší kázeň i aktivitu žáků, avšak tato skutečnost výzkum příliš neovlivnila.

Na výuku působil také poměr počtu chlapců a dívek v ročnících. V 7. ročníku převažovaly dívky, což ovlivnilo klidný průběh hodiny. Malý počet chlapců v ročníku způsobil to, že chlapci pracovali pouze mezi sebou. Ve výuce nebyla vidět spolupráce s dívkami. Spojení chlapců se také projevovalo hlasitostí a vyšším podílem na diskuzi. Důvodem vyššího zapojení chlapců do konverzace mohla být snaha projevit se ve třídě plné dívek a ukázat, že i přes menšinový počet jsou chlapci schopní a umí vyjádřit svůj názor.

V 8. ročníku bylo sice více chlapců, avšak průběh výuky tímto nepoměrem nebyl ovlivněn. V 9. ročníku taktéž převažovali chlapci, což způsobilo horší kázeň a větší hluk. Dvě dívky však nebyly tlačeny do pozadí a často se projevovaly více než chlapci.

7.3 Shrnutí výsledků

Co se týče rekapitulace výsledků celého výzkumného šetření, vše proběhlo **bez větších problémů**, což lze považovat za velmi kladné. Efektivita vyučování se v mnoha ohledech zvýšila. Hlavní pozitivní změnu představovala výrazně **vyšší aktivita** ve výuce, **snaha** podílet se na plnění úkolů a diskuzi. To potvrdil i rozhovor s vyučující, jež průběh hodin sledovala. Na žácích byl vidět **zájem o téma** a sami sdělovali, že se jim využití Facebooku líbilo. Mnozí prohlásili, že by chtěli síť využívat ve škole i nadále.

Negativním aspektem byla **horší kázeň** pravděpodobně způsobena nadšením z možnosti používat Facebook či počítače a neznámou metodou vyučování. Pokles kázně se projevoval hlavně **vykřikováním, mluvením** mezi sebou a **vzájemným psaním** na Facebooku. Ke zlepšení kázně žáků napomohlo **napomenutí** a v jednom případě **přesazení** žáka, jinak nepadly žádné velké tresty.

Na počátku každé hodiny vládl **chaos**, a to zejména kvůli přesazování žáků do skupin, chystání mobilních telefonů a zapínání počítačů a Facebooku. Tento zmatek byl výrazně vyšší právě u výuky s užitím Facebooku, v klasických hodinách téměř nenastal.

Otázkou zůstává, zda by častější užití sociálních sítí ve výuce vypadalo organizačně podobně jako vzorová hodina. Je možné, že pokud by si žáci zvykli a v hodině by panovala přísná pravidla, mohlo by to z hlediska efektivity do budoucna fungovat ještě lépe. Odlišné výsledky by zajisté mělo využití sítí v rámci základní školy ve větším městě.

7.4 Doporučení pro výuku

Během výzkumného šetření bylo zjištěno velké množství různorodých informací. Je nutné vymezit **čtyři nejdůležitější rady**, které musí mít na paměti každý pedagog při rozhodování, zda využít některou ze sociálních sítí ve vyučování.

7.4.1 Řádná organizace

Prvním doporučením je zajistit řádné zorganizování výukových jednotek, ve kterých bude užito sociální médium. Jednotky by měly obsahovat **úvodní pojednání** o sociálních sítích i ohlédnutí za průběhem výuky a **reflexi** práce.

Vyučující by měl ještě před počátkem výuky zjistit, kolik žáků užívá konkrétní síť a dle této informace **přizpůsobit průběh** hodin. V případě výzkumu v této práci se jednalo o rozhodnutí vytvořit pracovní skupiny, jelikož ne každý žák vlastnil účet na síti.

Kladným poznatkem z výzkumu byl pozitivní přístup k pomůcce v 7. ročníku, kde byly za pomoci interaktivní tabule promítány snímky obrazovky Facebooku. Mnohým žákům to pomohlo k lepší orientaci a vyplňování úkolů, což celkově usnadnilo práci a zefektivnilo průběh hodiny. Tato **pomůcka** by tedy měla být zavedena do ročníků, které ji budou potřebovat, tedy například tam, kde několik žáků nebude mít profil na sociálních sítích. Zapojit samozřejmě lze i jiné formy pomůcek, aby vše probíhalo dle plánu.

Důležitou součástí výuky by měly být **počítače**. V průběhu šetření v rámci 7. ročníku nebylo možné využít počítačovou učebnu, a tudíž žáci využívali mobilní telefony. Jak již bylo zmíněno, kvůli menším rozměrům telefonů bylo **obtížné** žáky **kontrolovat** a případně jim radit, což je zajisté negativní zkušenost. Z tohoto důvodu je nezbytně nutné, aby vyučování proběhlo se zajištěním počítačů. Postačí i jeden počítač pro dva či tři žáky, což byl případ v 8. a 9. ročníku.

7.4.2 Vymezení pravidel

S organizací výukových jednotek úzce souvisí i **zavedení pravidel** ve třídách, a proto se další doporučení vztahuje na tuto oblast. Je nezbytně nutné, aby vyučující vymezil, jak by se žáci měli chovat a případně sdělil **sankce za porušování** stanovených pravidel. Tímto opatřením lze výrazně **předejít hluku** a chaosu, který nastal během výzkumu v této práci a tím tak zvýšit efektivitu.

Na **tvorbě** pravidel a trestů se mohou podílet i **žáci**, což usnadní vyučujícímu práci a podpoří **kreativitu**. Jak již bylo nastíněno, seznam předpisů lze graficky upravit do **plakátu**. Ten je poté možno **vystavit na viditelné místo** v místnosti či ho elektronicky promítnout na plátno. Při tvorbě plakátu lze využít mezipředmětové vztahy. Pokud by žáci tvořili plakát psacími potřebami, lze výchovu k občanství spojit s výtvarnou výchovou, v případě elektronického tvoření lze propojit i informační a komunikační technologie.

7.4.3 Poučení o nástrahách sítí

Klíčovou radou pro všechny, kteří uvažují o zapojení sociálních médií do výuky výchovy k občanství, je **informovat žáky** o **nebezpečí** sítí a internetu obecně. V dnešní době číhá v prostředí internetu nespočet nástrah, jež výrazně ovlivňují život. Žáci si nemusí plně uvědomovat tato rizika, a proto je na vyučujícím, aby je do problematiky vhodně zasvětil.

Poučení může probíhat formou **diskuze**, což byl případ v tomto výzkumu. Žáci sami sdělovali všechny nástrahy, jež je napadly, což napomohlo k lepšímu uvědomění si problému. Vlastní názory mohou podpořit tvořivost.

Vhodným způsobem může být konání **přednášky** z řad profesionálů v oboru, a to například některými iniciativami, které byly zmíněny v teoretické části práce. Výhodou tohoto způsobu poučení může být větší důvěra žáků k informacím od odborníků.

V neposlední řadě lze prevenci realizovat prostřednictvím **filmu či dokumentu**, jež na problematiku poukazuje. Příkladem může být dokument s názvem **V síti**, který je letos, tedy počátkem roku 2020, promítán v kinech. Tématem dokumentu je nebezpečí kybergroomingu a komunikace mezi predátory a nezletilými dívkami. Cílem autorů filmu bylo ukázat veřejnosti, s čím se mohou dnešní děti v prostředí internetu setkat.⁷⁷

7.4.4 Všeho s mírou

Posledním doporučením pro pedagogy je využívat sociální média ve výuce s **opatrností a mírou**. Síť představují skvělý nástroj pro výuku a žáci zajisté ocení jejich spojení se školním prostředím, ale neměly by se ve výuce užívat až příliš. Velmi časté užívání sítí ve výuce může rychle sklouznout do **rutiny** a požadovaná efektivita se nemusí objevit, jelikož žáky již metoda nemusí bavit. Je tedy nutné **měnit formy** a metody výuky tak, aby byli žáci obohaceni všestranně. Hodiny by měly být **pestré a zajímavé**.

Žáci přichází do kontaktu se sociálními sítěmi v dnešní době neustále, a proto mohou být zahlceni a ovlivněni. Školní prostředí pro ně může sloužit jako **forma úniku** od sociálních sítí, což je třeba mít na paměti. Vyučující by se tedy neměl snažit spojovat úplně každé probírané téma s problematikou médií.

---

⁷⁷ *V síti* [online]. 2020 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/12360773574-v-siti/21856227079/>

Závěr

Diplomová práce se zabývala problematikou sociálních médií ve výchově k občanství. Hlavním cílem celé práce bylo pojednat o vztahu a propojení sociálních sítí a výchovy k občanství. Práce byla rozdělena do dvou samostatných částí, které na sebe tematikou navazovaly. Cíl teoretické části spočíval v analýze základního pojmu, čímž je sociální síť, historie sítí a některých konkrétních druhů. Pojednáno bylo i o obecných přínosech a nástrahách sítí, o kterých je nutné mít povědomí. Součástí popisu o nebezpečí sítí představoval mimo jiné i vliv na jedince a prevence patologických jevů.

Cíl druhé kapitoly teoretické části práce spočíval v nastínění způsobů, jakými lze využít sociální sítě ve vzdělávání. Nejdříve byl shrnut vztah žáka a vyučujícího a jejich role ve výuce se sociálními médii, další část poté pojednávala o konkrétních sítích, a to Facebooku, Twitteru a Instagramu a jejich možnostech užití ve školním prostředí.

Cílem třetí a poslední kapitoly teoretické části bylo vysvětlit obecně předmět výchova k občanství a ukázat propojení výchovy k občanství a sociálních médií. Kapitola obsahovala vymezení učiva, kterým se předmět zabývá, klíčové kompetence a průřezová témata.

Po pojednání o teorii práce pokračovala praktickou částí. Jako cíl druhé části bylo určeno zkoumání jevů, které nastanou, když je do vyučovací jednotky zařazena sociální síť Facebook. Analyzována byla celková efektivita hodin, jež se skládala hlavně z atmosféry, míry aktivity, snahy žáků zapojit se do průběhu výuky, kázně a zájmu o téma. Další cíl spočíval v porovnání klasické hodiny s hodinou se sociálními médii.

Výzkum proběhl na Základní škole Archlebov, což je malá vesnická škola. Výuka s využitím Facebooku se uskutečnila ve třech ročnících druhého stupně, a to v sedmém, osmém a devátém ročníku, přičemž poslední dva zmíněné ročníky měly výuku propojenou z důvodu nízkého počtu žáků. V každém ročníku proběhla jedna výuková jednotka se sítí.

Hodiny byly identicky zorganizovány, započaly úvodem a rozehráním, následovala aktivita se zapojením Facebooku, po které proběhla reflexe práce a rozhovor se žáky o nástrahách sociálních sítí a internetu. Konkrétní aktivita s Facebookem spočívala v tom, že žáci dostali pracovní listy s několika otázkami. Poté museli vyhledávat informace k tématu hodiny na Facebooku. V 7. ročníku třída hledala údaje o bulvárních a seriózních médiích, konkrétně o ČT24 a Blesku, získané informace byly poté porovnány s webovými stránkami těchto subjektů. V 8. a 9. ročníku se probíralo téma politických stran a žáci vyhledávali informace o stranách ANO a České pirátské straně. Po Facebooku opět následoval pohled na webové stránky institucí. Cílem aktivity bylo mimo jiné poukázat na fakt, že sociální média neslouží k pouhé

zábavě a odpočinku. Mohou být velmi účinným marketingovým nástrojem pro média i politické strany. Existence profilů na sítích může ovlivnit voliče a přilákat čtenáře tisku i diváky televizní stanice.

Jako výzkumné metody v praktické části byly vybrány dvě, a to pozorování a interview, jinými slovy rozhovor. V rámci pozorování byl zkoumán průběh jednotek, chování, jednání žáků a jejich postoj k tématům. Cílem rozhovoru bylo přiblížit pohled druhé osoby na problematiku. Tuto druhou osobu představovala vyučující výchovy k občanství na základní škole, která se účastnila výukových jednotek.

Praktická část byla dělena do čtyř kapitol, přičemž první kapitola pojednávala o celkovém vymezení výzkumného problému. Počínala cíli a končila charakteristikou zkoumaného vzorku, tedy žáků. Kapitola druhá popisovala organizační uspořádání jednotlivých výukových jednotek v ročnících, kdy každá jednotka se dále dělila na úvodní část, aktivitu s Facebookem a reflexi práce.

Dále následovalo pojednání o průběhu výzkumného šetření, popis jevů, které v rámci výuky nastaly, chování žáků a jejich postojů k tématům hodiny. Zjištěné poznatky byly více rozebrány v následující kapitole, která se zaměřila na celkové hodnocení efektivity výuky a na možné vlivy, jež mohly mít dopad na výsledky výzkumu. Výsledky byly poté shrnuty. Součástí kapitoly představovalo i jasné doporučení pro všechny pedagogy, kteří by chtěli využívat sociální sítě ve své výuce. Objasněny byly hlavní body, které je potřeba mít na paměti.

Co se týče samotného průběhu výzkumného šetření, bylo zjištěno, že využití Facebooku ve výuce mělo značný vliv na efektivitu, a to jak v pozitivním, tak negativním slova smyslu. Aktivita s Facebookem zvýšila míru aktivity žáků, snahu plnit zadané úkoly a zapojení do diskuze. Velká většina žáků vykazovala zájem o probíraná témata. Celkově na žácích bylo vidět nadšení z nové metody a možnosti využít ve výuce počítače, případně mobilní telefony, se sociálními sítěmi.

Negativní dopad na efektivitu měla kázeň. Počátek hodin byl značně chaotický, a to z důvodu přípravy mobilů, zapínání počítačů a přihlašování na síť. Průběh všech jednotek byl v porovnání s klasickými hodinami hlučnější, někteří nedělali to, co měli, psali si na Facebooku mezi sebou. Při diskuzi mluvil jeden přes druhého a žáci se nehlásili, na což mohlo mít vliv i přílišné nadšení z práce s Facebookem. Velmi podobně to viděla i vyučující, která v rozhovoru sdělila několik poznatků, jež byly postaveny na podobném principu jako uskutečněné pozorování.

Vliv na výsledky šetření mohlo mít několik proměnných, mezi nimi existence jediné počítačové učebny, jež byla často nedostupná, další proměnnou byla skladba chlapců a dívek v ročnících a obecná charakteristika tříd před výzkumem.

Cíle, které byly na počátku diplomové práce stanoveny, se podařilo naplnit. Práce ukázala, že sociální sítě vykazují silnou spojitost s výchovou k občanství. Problematiku lze propojit s velkým množstvím různorodých témat v rámci předmětu.

Využití sítí přispělo značnými přínosy pro žáky i vyučujícího. Dokázalo zvýšit aktivitu i těch žáků, kteří se jinak příliš nezapojují, podpořilo kreativitu a spojilo moderní aspekt, tedy sociální sítě, s důležitými tématy v rámci vyučovacího předmětu. Na druhé straně však stála některá negativa, se kterými je třeba do budoucna počítat. Zde je důležité snažit se negativní aspekty z hlediska delšího časového rozpětí regulovat, a to kupříkladu sestavením striktních pravidel a následných sankcí.

Co se týče přínosu diplomové práce pro veřejnost, může být svou problematikou vhodná hlavně pro pedagogy. Hlavním přínosem je možnost pomoci při rozhodování, zda je vhodné použít sociální sítě ve výuce výchovy k občanství. Probraná témata v rámci teoretické části mohou sloužit i jako studijní materiál v situacích, kdy vyučující potřebuje zjistit základní informace o sociálních médiích. V neposlední řadě může práce představovat nástroj pro užitečné tipy a rady.

Seznam použitých zdrojů

BARR, Sabrina. *Six ways social media negatively affects your mental health* [online]. 2019 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/life-style/health-and-families/social-media-mental-health-negative-effects-depression-anxiety-addiction-memory-a8307196.html>

BOYD, Danah a Nicole ELLISON. *Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship* [online]. 2007 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://academic.oup.com/jcmc/article/13/1/210/4583062>

Co děláme [online]. [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://zvolsi.info/co-delame/>

DĚDIČEK, Dominik. *Facebook jednoduše*. Brno: Computer Press, 2010. ISBN 978-80-251-3196-1.

EDOSOMWAN, Simeon. *The History of Social Media and its Impact on Business* [online]. Minot State University, 2011 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/303216233_The_history_of_social_media_and_its_impact_on_business

GIL, Paul. *What Is Twitter & How Does It Work?* [online]. 2019 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.lifewire.com/what-exactly-is-twitter-2483331>

GLEISSNER, Greta. *Social Media and its Effect on Eating Disorders* [online]. 2017 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: https://www.huffpost.com/entry/social-media-and-its-effect-on-eating-disorders_b_591343bce4b0e3bb894d5caa?guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xILmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAAHfSiVgz2xGZLps7YmrhsHEk_Xx6IoH39WD41N4I30CHr85S_FYmYDAWusbyojuqJ1BmTPN_zRecvNRvCDrrK26LgYK5F5LqP5C3_EelM3hM4sr6wSgc9KakxS0zcNwsZIZwiapQSJu-mWi8k0gFC-n4oykjhSKEguGVSFE47Veh&guccounter=2

HARTSTEIN, David. *How Schools Can Use Facebook to Build an Online Community* [online]. 2011 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://mashable.com/2011/04/26/facebook-for-schools/?europe=true>

HERN, Alex. *Closure of Google+: everything you need to know* [online]. 2019 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/technology/2019/feb/01/closure-google-plus-everything-you-need-to-know>

HORSKÁ, Viola. *Pojetí vzdělávacího oboru Výchova k občanství v RVP ZV* [online]. 2004 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/77/POJETI-VZDELAVACIHO-OBORU-VYCHOVA-K-OBCANSTVI-V-RVP-ZV.html/>

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5326-3.

Informace o projektu [online]. [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.e-bezpecni.cz/index.php/o-projektu/oprojektu>

Kdo jsme [online]. [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://zvolsi.info/kdo-jsme/>

KLEINMAN, Zoe. *MySpace admits losing 12 years' worth of music uploads* [online]. 2019 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/technology-47610936>

KOPECKÝ, Kamil. *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4861-9.

KOPECKÝ, Kamil. *Úloha primární prevence aneb Jak informovat o rizikových jevech spojených s internetem* [online]. 2017 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.e-bezpecni.cz/index.php/rodice-ucitele-zaci/1235-uloha-prevence>

KRČMÁŘOVÁ, Barbora. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení linka bezpečí, 2012. ISBN 978-80-904920-2-8.

LORENTZ, Pascaline, David SMAHEL, Monika METYKOVA a Michelle F. WRIGHT. *Living in the digital age: self-presentation, networking, playing, and participating in politics* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2015 [cit. 2020-03-24]. ISBN 978-80-210-7811-6. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/279195685_Children's_privacy_management_on_social_network_sites

MACQUARRIE, Ashley. *Instagram in Education* [online]. 2012 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.learningliftoff.com/instagram-education/>

MAŇÁK, Josef, Štefan ŠVEC a Vlastimil ŠVEC. *Slovník pedagogické metodologie*. Brno: Paido, 2005. ISBN 80-7315-102-2.

Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů. Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2017. ISBN 978-80-7472-168-7.

Návod, jak se zaregistrovat a vyplnit profil na LinkedIn [online]. [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.grafton.cz/cs/pro-uchazece/karierni-zona/socialni-site/navod-jak-se-zaregistrovat-a-vyplnit-profil-na-linkedin>

PÁVOVÁ, Jana. *Učitel a sociální sítě* [online]. 2011 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/13763/UCITEL-A-SOCIALNI-SITE.html/>

PEŇÁZ, Jirí. *Role sociálních médií ve výuce* [online]. 2016 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://spomocnik.rvp.cz/clanek/20717/ROLE-SOCIALNICH-MEDII-VE-VYUCE.html>

PHILLIPS, Sarah. *A brief history of Facebook* [online]. 2007 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/technology/2007/jul/25/media.newmedia>

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. Praha: MŠMT, 2017 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/aktualne-platne-zneni-rvp-zv>

SLÍŽEK, David. *Seznam.cz zavírá komunitní službu Spolužáci.cz, fungovala celkem 19 let* [online]. 2018 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/aktuality/seznam-cz-zavira-komunitni-sluzbu-spoluzaci-cz-fungovala-14-let/>

SYMANOVICH, Steve. *Cyberstalking: Help protect yourself against cyberstalking* [online]. [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://us.norton.com/internetsecurity-how-to-how-to-protect-yourself-from-cyberstalkers.html>

SZOTKOWSKI, René a Kamil KOPECKÝ. *Kyberšikana a další druhy online agrese zaměřené na učitele*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. ISBN 978-80-244-5334-7.

SZOTKOWSKI, René, Kamil KOPECKÝ a Veronika KREJČÍ. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3911-2.

ŠEVČÍKOVÁ, Anna. *Děti a dospívající online: Vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5010-1.

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

TANG, Ying a Khe Foon HEW. *Using Twitter for education: Beneficial or simply a waste of time?* [online]. 2016 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/311843077_Using_Twitter_for_education_Beneficial_or_simply_a_waste_of_time

TEACHTHOUGHT STAFF. *100 Ways To Use Facebook In Education By Category* [online]. 2017 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://teachthought.com/technology/100-ways-to-use-facebook-in-education-by-category/>

TRAN, Tony. *How to Use Hashtags: A Quick and Simple Guide for Every Network* [online]. 2019 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://blog.hootsuite.com/how-to-use-hashtags/>

V síti [online]. 2020 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/12360773574-v-siti/21856227079/>

Zdroje obrázků

Obrázek č. 1: ČT24 - Informace. *Facebook* [online]. [cit. 2020-04-11]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/pg/CT24.cz/about/>

Obrázek č. 2: Výbuch granátu ve Vyškově zranil tři vojáky, jednoho musel transportovat vrtulník. *Facebook* [online]. [cit. 2020-04-11]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/CT24.cz/>

Obrázek č. 3: Blesk.cz - Informace. *Facebook* [online]. [cit. 2020-04-11]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/pg/Blesk.cz/about/>

Obrázek č. 4: Odtajněno! První foto z Nadalovy svatby. Jak mu to s dětskou láskou slušelo? *Facebook* [online]. [cit. 2020-04-11]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Blesk.cz/>

Obrázek č. 5: ANO - Informace. *Facebook* [online]. [cit. 2020-04-11]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/pg/anobudelip/about/>

Obrázek č. 6: ANO - Fotky. *Facebook* [online]. [cit. 2020-04-11]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/pg/anobudelip/photos/>

Obrázek č. 7: Česká pirátská strana - Informace. *Facebook* [online]. [cit. 2020-04-11]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/pg/ceska.piratska.strana/about/>

Obrázek č. 8: Česká pirátská strana - Fotky. *Facebook* [online]. [cit. 2020-04-11]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/pg/ceska.piratska.strana/photos/>

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 - Charakteristika zkoumaných ročníků	46
---	----

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 - Informace o facebookové stránce ČT24 (Zdroj: Facebook ČT24).....	49
Obrázek č. 2 - Zpráva sdílená stránkou ČT24 (Zdroj: Facebook ČT24).....	50
Obrázek č. 3 - Informace o facebookové stránce Blesk.cz (Zdroj: Facebook Blesk.cz)	51
Obrázek č. 4 - Zpráva sdílená stránkou Blesk.cz (Zdroj: Facebook Blesk.cz)	51
Obrázek č. 5 - Informace o facebookové stránce ANO (Zdroj: Facebook ANO).....	53
Obrázek č. 6 - Fotografie sdílené stránkou ANO (Zdroj: Facebook ANO).....	54
Obrázek č. 7 - Informace o facebookové stránce České pirátské strany (Zdroj: Facebook České pirátské strany)	55
Obrázek č. 8 - Fotografie sdílené stránkou České pirátské strany (Zdroj: Facebook České pirátské strany)	55

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Pracovní list s otázkami pro 7. ročník

Příloha č. 2 - Pracovní list s otázkami pro 8. a 9. ročník

Příloha č. 3 - Otázky polostrukturovaného rozhovoru s vyučující

Příloha č. 4 - Přepis rozhovoru

Příloha č. 1 - Pracovní list s otázkami pro 7. ročník

1) Najděte **3 známá média** (noviny, televizní kanály), která mají facebookovou stránku, a napište je.

2) Najděte oficiální **facebookovou stránku** TV kanálu **ČT24**.

- a) Kolik má stránka fanoušků?
- b) Co lze o stránce vyčíst ze záložky Informace?
- c) Vyberte 1 zprávu, kterou stránka sdílela. Považujete zprávu za důležitou? Proč ano/proč ne?

3) Najděte **webovou stránku** ČT24 a porovnejte ji s Facebookem.

- a) Jak na vás stránka působí? Je přehlednější než Facebook?

4) Najděte na **Facebooku** stránku novin s názvem **Blesk.cz**.

- a) Kolik má stránka fanoušků?
- b) Co lze o stránce vyčíst ze záložky Informace?
- c) Vyberte 1 zprávu, kterou stránka sdílela. Považujete zprávu za důležitou? Proč ano/proč ne?

5) Najděte **webovou stránku** Blesku a porovnejte ji s Facebookem.

- a) Jak na vás stránka působí? Je přehlednější než Facebook?

Příloha č. 2 - Pracovní list s otázkami pro 8. a 9. ročník

- 1) Najděte **3 politické strany**, které mají facebookovou stránku, a napište je.

- 2) Najděte oficiální **facebookovou stránku** strany **ANO**.
  - a) Kolik má stránka fanoušků?

  - b) Co lze o stránce vyčíst ze záložky Informace?

  - c) Podívejte se do záložky Fotky. Který typ fotek strana nejčastěji zveřejňuje?

- 3) Najděte **webovou stránku** strany ANO a porovnejte ji s Facebookem.
  - a) Jsou informace o straně přístupnější/přehlednější na Facebooku, nebo na webu?

  - b) Jakým způsobem může být strana přes web v kontaktu s voliči?

- 4) Najděte na **Facebooku** oficiální stránku **České pirátské strany**.
  - a) Kolik má stránka fanoušků?

  - b) Co lze o stránce vyčíst ze záložky Informace?

  - c) Podívejte se do záložky Fotky. Který typ fotek strana nejčastěji zveřejňuje?

- 5) Najděte **webovou stránku** České pirátské strany a porovnejte ji s Facebookem.
  - a) Jsou informace o straně přístupnější/přehlednější na Facebooku, nebo na webu?

  - b) Jakým způsobem může být strana přes web v kontaktu s voliči?

Příloha č. 3 - Otázky polostrukturovaného rozhovoru s vyučující

- 1) Jaká byla celková atmosféra vyučovacích hodin?
- 2) Jak se lišila kázeň v porovnání s klasickou hodinou?
- 3) Byli žáci více aktivní než v klasické hodině?
- 4) Projevovali žáci zájem o téma/aktivitu?
- 5) Byla vidět snaha sdělit vlastní názory na problematiku?
- 6) Jakým způsobem může využití sociálních sítí pozitivně ovlivnit výuku výchovy k občanství?
- 7) V čem vidíte nevýhody využití sociálních sítí ve výuce?

Příloha č. 4 - Přepis rozhovoru

Kristýna Jochová: Děkuji, že jste si na mě udělala čas. Rozhovor se bude týkat průběhu vyučovacích hodin výchovy k občanství, kde proběhla aktivita s využitím Facebooku, a obecného užití sociálních sítí ve výuce.

Vyučující Anna: Rádo se stalo.

Kristýna Jochová: Jaká byla celková atmosféra vyučovacích hodin?

Vyučující Anna: Přišlo mi, že hodiny byly uvolněné a přátelské.

Kristýna Jochová: Jak se lišila kázeň v porovnání s klasickou hodinou?

Vyučující Anna: Ano, kázeň se hodně lišila, toho jste si určitě všimla i sama. Třídy byly hlučnější a zpočátku mírně chaotické.

Kristýna Jochová: Jaký je podle Vás důvod toho chaosu?

Vyučující Anna: Myslím, že hlavně to, že pro žáky byl takový způsob výuky něco nového a neznámého.

Kristýna Jochová: Byli žáci více aktivní než v klasické hodině?

Vyučující Anna: Ano, byli.

Kristýna Jochová: Projevovali žáci zájem o téma/aktivitu?

Vyučující Anna: Určitě projevovali, viděla jsem, že jsou nadšení a ochotní pracovat na zadaných úkolech.

Kristýna Jochová: Byla vidět snaha sdělit vlastní názory na problematiku?

Vyučující Anna: Ano, někdy dokonce chtělo mluvit více žáků najednou.

Kristýna Jochová: Jakým způsobem může využití sociálních sítí pozitivně ovlivnit výuku výchovy k občanství?

Vyučující Anna: Počítače jsou pro děti v dnešní době přirozené, podporují větší samostatnost a schopnost orientovat se v problémech. Mohou děti naučit umět si najít potřebné informace, a to se v občance hodí.

Kristýna Jochová: V čem vidíte nevýhody využití sociálních sítí ve výuce?

Vyučující Anna: Velká nevýhoda je určitě menší pozornost. Některé děti se snaží mít vše udělané co nejrychleji, aby se pak mohly věnovat i jiným věcem mimo zadané téma – třeba si psát mezi sebou. Může se taky stát, že nejsou dostatečně získané znalosti, a tedy ani schopnost aplikace.

Kristýna Jochová: Co se týče nedostatečných znalostí, myslíte spíše z pohledu učitelů, nebo žáků?

Vyučující Anna: Vlastně obojí, spíš ale asi učitelů. I u dětí se ale může stát, že třeba nebudou vědět, jak se sociálními sítěmi zacházet, a to je pak problém.

Kristýna Jochová: Dobře, to by bylo z našeho rozhovoru vše. Děkuji moc ještě jednou.

Vyučující Anna: Tak jo, žádný problém.